

VARJUPAIKADE MTÜ

KÄÄPA ALL

VARJUPAIKADE MTÜ TÄITSA OMA AJAKIRI

suvi 2020 (nr 24)

HAARA KAASA
TASUTA

SELLES NUMBRIS:

- esimestest pandeemiaohvritest,
- eesliini inimestest,
- ühiskonna hoiakutest,
- ühest rännumehest ja paljust muust!

Josera
petfood with passion

JOSERA ON USALDUSVÄÄRNE

- ✓ Esmaklassiline maitse
- ✓ Suurepärase seeduvus
- ✓ Ei sisalda kunstlikke värv- ja säilitusaineid
- ✓ GMO ja gluteenivaba
- ✓ Soja- ja nisuvaba
- ✓ Ilma suhkruga ja piimatoodeteta

VETFARMAS

www.josera-estonia.com

**Valmistatud
Saksamaal!**

Toimetajalt

Ärevad ajad

Meie suvine ajakirjanumber ilmub äreväl ajal ja nii mõnelgi kirjatükil on murelik alatoon. COVID-19 pandeemia ja sellest tingitud olukord ühiskonnas ning majanduses mõjutab meid kõiki. Me ei tea, millised on tagajärjed, me ei tea, mida oodata. Siinkohal tahaks öelda rahu, ainult rahu, sest paanika ei aita kedagi. Varjupaigad on eesliinil igapäevaselt ja igapäevane valmisolek on meie töö osa. Loomadega suhtlemisel tuleb kogu aeg hoida süda soe ja pea külm.

Loomulikult ei jää kajastamata, kuidas me eri olukorrast lähtuvalt toimetame ja kuidas esimesed pandeemiaohvrid varjupaigas peavarju leidsid ning aja- kirja teravik on suunatud tervisetemadele.

Oma kogemustest teame, kui inimesed satuvad hädta, siis on häda käes ka nende lemmikloomadel. Kõige mustemaks stsenaariumiks on looma hülgamine. Me väga loodame, et Eestis selleni asjad ei lähe ja inimesed kaaluvad läbi kõik võimalused ning otsivad enne abi. Kui vähegi on meie võimuses, siis me aitame, et lemmik saaks jätkuvalt elada oma kodus. Jagatud mure on pool muret. Aitame üksteist!

ANNELI MATSI
Käpa All projektijuht

Põgus sissevaade

<i>Sel aastal tuli kevad teisiti</i>	4
<i>Meie inimesed eesliinil</i>	8
<i>Reks ja Piraat – esimesed pandeemiaohvrid</i>	12
<i>Ilma paanikata, palun!</i>	14
<i>Kuidas on omavahel seotud lemmikloomad, inimesed, zoonoosid ja parasiidid?</i>	18
<i>Palavad suveilmad – reaalne oht pisiloomadele</i>	20
<i>Tahaks aidata, aga raha ei ole</i>	23
<i>Jagatud mure on pool muret</i>	24
<i>Rohkem sallivust</i>	25
<i>Koeraga tegeleb inimene, mitte kett!</i>	27
<i>Rännumees Ludwig</i>	28
<i>1. maist Varjupaikade MTÜ Lääne-Virumaal enam varjupaika ei pea</i>	29
<i>Keelevigurid</i>	30

Käpa All väljaandmist toetab

Meie infokanalid

 www.varjupaik.ee

 info@varjupaik.ee

 Varjupaikade MTÜ

 @varjupaikademy

 @VarjupaikadeMTY

Käpa All on Varjupaikade MTÜ ajakiri, mis ilmub kolm korda aastas. Ajakiri levib elektrooniliselt ja piiratud koguses tasuta jagatavana paberkanjal.

Soovid värskaid teateid otse e-postkasti?

Liitu uudiskirja saajatega meie kodulehel varjupaik.ee.

Annetuskonto Varjupaikade MTÜ, IBAN EE561010220068203017

Kui soovid aidata konkreetset varjupaika, lisa selgitusse märksõna: Läänemaa, Pärnu, Tallinn, Valga, Viljandi või Võru.

Väljaandja Varjupaikade MTÜ. Projektijuht Anneli Matsi, tel 5386 9060.

Väljaandmine toimub vabatahtlike kaasabil.

Kaanel Võru loomade varjupaiga juhataja Relika Rehemets hoolealustega

Kaanefoto autor Moment Pildis

Peatoimetaja Anneli Matsi

Keeletoimetaja Sigrid Sünd

Reklaamimüügi assistent Karl Erki Jürgen,

Kujundus Mandariin OÜ, www.mandariin.ee

Sel aastal tulikevad teisiti

Iga aasta suve alguse ajakirjanumbris oleme kirjutanud sellest, kuidas möödusid kevadised talgupäevad, kuidas meil on palju sõpru ja abilisi, kes käed külge panevad, et varjupaikade territooriumid eelmise aasta kulust puhtaks saada, kuidas ruumid ja aknad lüüakse läikima jne. Selle aasta kevadel oli varjupaikades tavatult vaikne, kuid tegelikult kõik toimus ja toimib praegugi.

Meie abistame loomi igapäevaselt - võtame vastu väljakutseid hulkuvate või leitud lemmikloomade kohta ja toimetame nad varjupaika; sissetulnud loomad läbivad veterinaarse kontrolli ja neile tehakse vajalikud protseduurid; kahe nädala jooksul levitame infot looma kohta, et leida üles tema vana omanik ja vana omanik saab oma loomale varjupaika järele tulla; 15ndast varjupaigapäevast hakkame varjupaigaasukale uut kodu otsima; sobiva uue kodu leidmisel loovutame lemmiklooma ja ta läheb oma uue pere juurde. Kõik toimib nagu ennegi.

Mis on siis teisiti? Varjupaikades ei toimu tavakülastust. Tavakülastuse all mõtleme varjupaigas niisama loomade vaatamas käimist, kui eesmärgiks ei ole lemmikloomale uue kodu pakkumine.

Mida me nägime ja õppisime?

Karantiiniaeg näitas selgelt, kui hästi mõjub loomadele see, kui varjupaigas on vähem inimesi ning keskkond on vaikne ja rahulik. Järjekordselt saime kinnitust, et elu varjupaigas peab lähtuma ainult loomade heaolust.

Töö varjupaigas võib jagada kaheks haruks, kuid eesmärk on üks - igal lemmikloomal peab olema kodu. Kogu töö, mis hõlmab info jagamist, et lemmik jõuaks vanasse kodusse tagasi või leiaks uue kodu, saab ära teha tänapäevaste infokanalite kaudu. Selleks ei ole vaja enne varjupaika kohale tulla, kui alles looma koju viimiseks. Meie kodulehelt on leitav info iga varjupaigas viibiva looma kohta, on fotod ja videod, lisaküsimuste kerkimisel saab kasutada abivahendina telefoni.

Teine haru on töö loomadega - igapäevane hoolitsemine ja suhtlemine. Seda tööd tehakse professionaalselt loo-

ma loomuomast käitumist ja vajadusi silmas pidades. Varjupaigatöö nõuab oskuseid. See ei ole sama, mis kodus ühe kassi või koera eest hoolitsemine. Varjupaigaloomad on kõik eraldi isiksused, neil on erinev elukogemus ja neid peab tundma. Loomadega suhtlevad neile tutvavad inimesed. Nii toimub varjupaigatöö stressivabas usalduslikus õhkkonnas, mis tagab loomadele hea keskkonna.

Meil on väga hea meel, et meil on palju sõpru, kes arvestavad mitte enda, vaid loomade vajadustega. Nendeks on vabatahtliku töö tegijad ja annetajad-toetajad. Vabatahtlik töö toimub varjupaikades organiseeritult ja annetused-toetused tehakse südamest ja kontaktivabalt ilma vastuteenet ootamata.

Mida tähendab ideaalne varjupaigakülastus varjupaigas elava kassi, koera või pisilooma jaoks?

Parim variant oleks, kui iga varjupaigakülastus lõpeks varjupaigaasuka uude koju minekuga. Selleks tuleb ära teha eeltöö infokanalites - lemmik on kodulehelt välja valitud, soovivaldus on looma profiililehelt saadatud, küsimuste-vastuste voor on telefonis tehtud ja looma külastusaeg on kokkulepitud. Alles siis tulla kokkulepitud ajal varjupaika ühe konkreetse loomaga suhtlema, et saada viimane kinnitus teineteisele sobimisest. Lõpuks täidetakse loovutusleping ja lemmik lähebki uude koju. Ideaalne stsenaarium!

Kuidas on tavakülastused seotud varjupaigaloomade heaoluga?

Kui nüüd vaadata karantiiniaega varjupaigas ajutise kodu leidnud loomade vaatevinklist, siis neile see täitsa meeldib. Varjupaigas on vaikus ja rahulik - vaikus ravib. Varjupaika sattumine on loomale stressi tekitav olukord. Siia sattunud loomad on haiget saanud - kui mitte füüsiliselt, siis hingeliselt või vaimselt kindlasti. Füüsiliste traumade ja haiguste puhul aitavad veterinaarid, ärevuse ja hirmuga on keerulisem. Pidev stress nõrgestab looma immuunsüsteemi

ja ta haigestub kergemini. Haigus lükkab edasi tema võimalust saada uude koju, sest ravi võtab aega. Selliselt pikeneb varjupaigas veedetud aeg, mis omakorda jälle põhjustab stressi ja nii seisame silmitsi ühe suletud ringiga.

Meie võimuses on tegeleda sellega, et stress varjupaigas oleks minimaalne. Kui siis ajutises elupaigas on ümbritsevad stressifaktorid viidud miinimumini, on uue olukorraga harjumine kergem ja loom on tervem.

Kui otsida paralleeli inimeste maailmast, siis varjupaiga külastus lihtsalt niisama, mitte endale looma võtmise eesmärgil, on võrreldav sellega, et teie koju marsivad sisse inimesed tänavalt sooviga lihtsalt vaadata, kuidas teie kodu välja näeb ja kuidas te seal elate.

Kuidas te end selles situatsioonis tunnete? Ilmselt tekiks pinget, sest te ei tunne neid inimesi ja te ei tunneks end sugugi mugavalt. Samasugune pinget tekitab loomas, kui ruumi siseneb või aediku taha tuleb vaatama tema jaoks võõras inimene. Loomadel on tunded ja inimestena ei saa me eeldada ega sundida, et nad peaks kõiki inimesi kohe usaldama. Eriti siis, kui nende varjupaika sattumise põhjus on inimesega negatiivselt seotud.

Hirm ja ärevus on otseselt seotud looma heaoluga. Kui loom viibib päevas tundide kaupa stressiolukorras, siis ei ole tagatud looma heaolu. Pigem tekitab see olukord talle piina. Seetõttu on hoopis sobilikum, et loomadega tegelevad varjupaigatöötajad ja vabatahtlikud, kes saavad esmalt loomadega tuttavaks ja pakuvad neile suhtlemist just konkreetse looma tingimustel. Töötajad on professionaalid ja vabatahtlikud läbivad vastava koolitusprogrammi.

Mis teeb meid murelikuks?

Harjumuste muutmine võtab pikalt aega ja võib tekitada vastumeelsust või vääritimõistmist. Nagu laeva ei saa pöörata järsku, vaid tasapisi, siis harjutame praegu loomade tutvustamist e-kanalite kaudu ja soovime selles väga heaks muuta.

Seoses eriolukorraga pelgame var-

Meil on väga hea meel, et meil on palju sõpru, kes arvestavad mitte enda, vaid loomade tegelike vajadustega.

jupaikades loomade arvu kasvu. Selleks võib olla kaks põhjust. Esiteks hakkab loomi rohkem varjupaika jõudma, sest koos saabuva suvega on alanud kassipöögade hooaeg ja suviti satuvad loomad ka rohkem hulkuma. Samuti on juba ette tulnud loomade sattumist varjupaika eriolukorrast tingituna. Teiseks võib pikeneda loomadele uue kodu otsimise aeg, sest inimeste ebakindl olukord lükkab looma võtmise otsuse aina edasi.

Me oleme kohalike omavalitsuste partnerid, kuid nemad katavad loomahoiu esimese kahe nädala jooksul, mis on seotud vana omaniku otsimisega. Meie tahame aga

otsida hüljatutele uued kodud ja hetkel on uue kodu leidmise aeg umbes kolm kuud. Selle ajaperioodi kulutuste katmiseks kogume annetusi. Me võtame vastu nii rahalisi kui ka esemelisi annetusi. Eriti on oodatud rahalised annetused, mille eest saame ise väga soodsate hindadega tellida varjupaigas vajaminevat - näiteks mõnele loomale konkreetset ravitoitu; toitu ilma emata kassipöögadele, kes tavatoiduga pirtsutavad jne.

Kui otsustame vastu võtta vähem külalisi, siis ei tähenda see sugugi, et me kuidagi sulguks. Kas vähem külalisi võib vähendada annetamist? Annetamine varjupaigas ei ole kunagi olnud piletiliks varjupaika pääsemiseks ja loomade vaatamiseks. Varjupaiga külastamine peab muutuma rohkem eesmärgipärasemaks, sest siis on loomadel vähem stressi.

Me vastame alati küsimustele ja an-

name soovitud informatsiooni ka teistes kanalites, mitte ainult varjupaigas. Uut kodu valime loomale lähtuvalt tema iseloomust, käitumisest, eelnevatest elukogemustest ja vajadustest. Me oleme üks väga vähestest loomaorganisatsioonidest, kes avaldab organisatsiooni statistilisi andmeid.

Kui teil on mure või huvi, siis helistage või kirjutage ja küsige.

Kuidas edasi?

Meil on väga hea meel vabatahtlike üle, kes on pühendunud ja panustavad oma aega, et loomad end varjupaigas paremini tunneks. Vabatahtlikuks saamine algab infopäevast, mille toimumistest kuulutame oma infokanalites.

Kui meil on hooajatöödeks rohkem abilisi vaja, siis teeme üleskutse ja anname teada, mis töödeks ja kui palju abilisi me ootame ning registreerime osalejad.

Väga hästi on toiminud erinevatest ettevõtetest saabunud abisalgad mingi kindla töö tegemiseks ja seda praktikast soovime jätkata.

Soovime tulevikus organiseerida varjupaigaelu tutvustavaid üritusi rohkem väljaspool varjupaika. Üritused, mis toimuvad varjupaigas, on haridusliku eesmärgiga ja saavad toimuma organiseeritult. Selliselt on tagatud loomade kodurahu. Neid üritusi suudame korraldada ainult vabatahtlike kaasabil.

Me oleme alati loomade poolt ja näoga inimese poole!

Järjekordselt saime kinnitust, et elu varjupaigas peab lähtuma ainult loomade heolust.

Miks ja millal tulla varjupaika?

- Oma isiklikule lemmikloomale, kes on sattunud varjupaika, järele tulemine - eelnevalt on telefoni teel kokkulepitud järele tulemise aeg.
- Varjupaigas konkreetse lemmikloomaga tutvumine, et ta uude koju viia - eelnevalt on täidetud sooviavaldus, telefoni teel on toimunud intervjuu ja kokku on lepitud tutvumise aeg.
- Hariduslikul eesmärgil toimuv grupikülastus - eelnevalt on kokku lepitud grupi suurus, külastuse aeg ja programm.

Varjupaiga külastamisel kehtib varjupaikade külastamise kord, millega tuleb eelnevalt tutvuda ja anda läbilügemise kohta allkiri.

! Ole hea, enne varjupaika tulekut helista ja broneeri aeg!

Pea meeles, et...

VARJUPAIK EI OLE loomaaed ega lõbustuspark. Nii nagu oma kodus ei ole lemmikloom näituseeksponaat ega mängukann, ei ole ta seda ka varjupaigas. Varjupaigaelu on looma jaoks korraldada keerulisem ja stressitekitav, sest ta ei ole oma kodus.

VARJUPAIK ON siia sattunud lemmikute ajutine kodu, kus tuleb tagada kodurahu. Rahulikus õhkkonnas on varjupaigaasukate elukvaliteet parem ja me saame keskenduda ettevalmistustele uude koju minekuks.

Ühine keel sinu lemmikuga

aastast 1993

Jälgi meid instagramis

ZOOMAAILM

hästi varustatud
lemmikloomade
e-kaubamaja
www.zoomaailm.ee

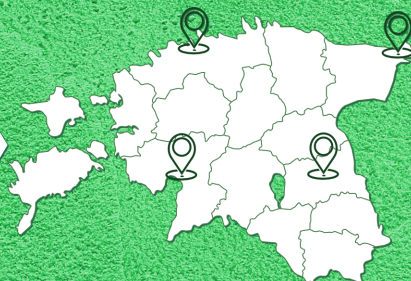

kiirelt kätte:
kogu kaup Eestis
tasuta* tarne:
tellimustele üle 39€

Meie kauplused

Tallinn, Lauteri 8
Tallinn, Sõpruse pst. 222
Tallinn, Punane 14a

Pärnu, Jannseni 2a
Tartu, Väike-Turu 3
Narva, Puškini 19

www.zoomaailm.ee

Meie inimesed

ehk #püsimeetööl

Meie töötajad on iga päev eesliinil valmis aitama hätta sattunud loomi. Eriolukorra ajal ei saanud jääda kodutööle, sest varjupaigatööd koju kaasa võtta ei saa. Varjupaigaasukad ootavad igapäevast hoolitsust ja ka varjupaiga töötaja süda ei saa ilma hooalusteta – see on kutsumus. Küsisime oma inimestelt, mis on eriolukorra ajal olnud erinev ning kas ja kuidas on kriis mõjutanud elu varjupaigas.

Pärnu loomade varjupaiga hooldaja Lilian

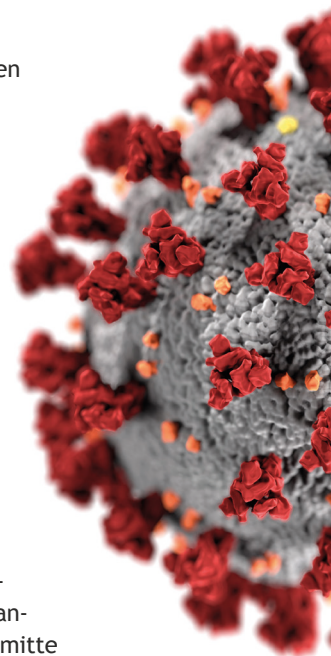

Minu elus ei ole midagi muutunud. Käin tööl nagu enne ja teen kõike seda, mida alati olen teinud. Töö on töö - loomade eest hoolitsed ikka ja muretsed nende käekäigu pärast.

Üks muutus on - varjupaiga värav on lukus ja varjupaika saab tulla ainult etteteatamisega telefoni teel. See on päris hea süsteem. Inimesed tulevad konkreetse looma pärast, kelle nad on kodulehelt välja valinud ja saab rahulikult looma tutvustada. Nii läsksi meil ühel päeval lausa kolm kassi koju ja ikka selliselt, et inimesed tulid erinevatel kellaaegadel ja lahkusid siis juba koos oma lemmikuga. Ainult vabatahtlikud kasside sotsialiseerijad ei saa praegu varjupaika tulla loomadega suhtlema.

Väljakutsed said kõik tehtud. Hulkurid said varjupaika toimetatud ja kes siis läks vanasse koju tagasi ja kellele leidsime ruttu uue kodu. Seetõttu tundub, et varjupaigas on kuidagi vähe loomi.

Seda võib öelda, et annetusi ja kingitusi on vähem. Enne ilmselt viisakusest toodi, kui varjupaika külastati. Minu meelest on annetus ikka loomadele ja selle järgi, mis neile kasulik-vajalik on, mitte pilet varjupaika pääsemiseks. Inimesed on nutikad ja nii panime värava taha vana külmkapi, kuhu saab kontaktivabalt annetusi tuua ja midagi ikka on toodud ka. Loomad ütlevad aitäh! Paar päeva möllas suur torm ja siis kukkus kapp upakile, kuid kahju sellest õnneks ei sündinud.

Tallinna loomade varjupaiga administraator Kaisa

Eriolukord ei ole elu kulgemist varjupaigas eriti mõjutanud. Kriisi alguses oli palju telefonikõnesid, kus inimesed tundsid muret, mis varjupaigaloomadest saab. Meie varjupaigas töötame ikka samamoodi edasi. Selleks, et inimeste kokkupuudet vähendada, on korraga tööl vähem

sed eesliinil

Valga loomade püüdja-hooldaja Toivo

Karantiin ei ole tööelu muutnud. Loomade eest hoolitsemine ja väljakutsetel käimine toimub nagu tavaliselt. Meie töö on olla eesliinil iga päev ja ekstreemsetesse olukordadesse suhtume kui tavalistesse, millega tuleb lihtsalt hakkama saada. Kõik on harjumuspärane. Õnneks ei ole enam selliseid suuri kassikolooniad nagu vanasti. Väljakutsetel olen hoidnud inimestega vahet, nina alla pole roninud ja tegelen loomadega.

See on küll muutunud, et varjupaigas on rahulikum, kui käib vähem inimesi. Koerad on kohe kindlasti rahulikumad. Muidu, kui võõrad tulevad, siis kogu see rivi pistab lõugama ja koerad on närvis. Kui mina koos oma koeraga tulen või teised töötajad liiguvad, siis on vaikus majas.

Hea on, kui varjupaika tulevad need inimesed, kellel on tõsi-n kavatsus mõnele loomale uut kodu pakkuda. Niisama käijad tekitavad loomades pigem ärevust.

Seda ei oska ma öelda, kas on olnud rohkem telefonikõnesid, sest mina puutun inimestega kokku siis, kui nad juba õue peal on. Mind rõõmustab, et karantiini ajal on koju saanud koeri, kes enne ei ole tahtnud inimestega suhelda. Ehk ongi konks selles, et nad on saanud rahulikult olla ja kui tuleb vaatama just see inimene, kes teda tahab, siis ka koer suudab rahulikult inimesega tutvuda ja saabki õnnelikult päris oma koju.

Isiklikus elus teen ainult hädavajalikke käike ja üritan inimestega vähem kokku puutuda. Mul on väike suvekoht järve ääres, kus mul meeldib käia. Aiamaad mul ei ole ja naeran, et minu aiamaa on turu peal.

töötajaid, aga graafikud on sätitud selliselt, et kõik loomad saavad hoolitsetud.

Karantiini alguses oli tunda, et inimesed istuvad kodus, sest väljakutsete arv vähenes. Väljakutsed tulevad ikka selliselt, et inimesed liiguvad väljas ja märkavad kas hulkuvaid või hukkunud loomi ning annavad siis sellest varjupaigale teada. Nüüdseks, kui ilmad on läinud ilusaks, on see olukord loomulikult muutunud.

Mulle tundub, et inimesed on muutunud isegi hoolivamaks. Alguses tuli palju hoiukodu pakkumisi, sest inimestel tekkis vaba aega, et oma kodu looma eest hoolitseda. Inimesed tulevad ka varjupaika annetuskasti raha poetama ja uurivad, mida oleks loomadele vaja. See on tore, et loomadest hoolitakse praegusel raskel ajal, mitte ainult jõulude aegu või sõbrapäeval.

Teisiti on see, et niisama uudistajaid ei ole. See annab meile rohkem aega tegeleda konkreetsete loomavõtjatega. Inimesed mõtleavad rohkem ette ja teevad eeltöö ära meie kodule-

helt loomi uurides. Siis lepime kokkusaamise aja telefoni teel kokku ja loomad saavadki koju.

Loomade poole pealt saan öelda, et suures kassitoas on kassid rahulikumad. Osa kasse, kes muidu istusid ainult lae all, on muutunud julgemaks ja tulevad ise tähelepanu nõudma. Kassidele on oluline turvatunne ja neile sobib, kui on vähem võõraid. Koerad saavad käia kas jooksuväljakul või jalutamas. Nendega tegelevad töötajad ja vabatahtlike koordinaatorid. Ülejäänud vabatahtlikud eriolukorra ajal varjupaigas abis ei saa käia. Keerukama käitumisega koerte päralt on jooksuaedik ja nendega jalutama minna ei saa, sest Paljassaare tee, mis muidu on tühi, on hõivanud linnainimesed.

Ma saan aru, et inimesed soovivad näha varjupaigaelu oma silmaga, sest liigub igasuguseid tondijutte, kuid loomadel on rahulikum, kui niisama käiks siin vähem inimesi. Ehk võib edaspidi mõelda mõnele päevale ja loetud tundidele nädalas, kui varjupaigauks on kõikidele avatud.

Viljandi loomade varjupaiga hooldaja-loomaarsti abi Tiia

Ega suurt midagi eriolukord ei muutnud. Ainult töökäsi jäi vähemaks, sest lasteaiad pandi kinni ja nii pidi üks meie töötaja koju jääma.

Seda saan küll öelda, et rohkem jäi aega loomadega tegelemiseks, sest niisama varjupaiga küllastajaid ei ole. Koertega sai hoopis pikemad ringid jalutatud, paimaid kiisud kõik üle silitatud ja arglikega pikemad jutud aetud. Ette sai võetud ka paberimajandus ehk registrite ja kaustade korrastamine ning muud inventuurid. Et suhtlemine loomahuvilistega kolis interneti, tegime loomadest pilte ja kirjutasime lugusid. See on aidanud uude koju ka loomi, kes olid pikalt

varjupaigas elanud, näiteks kümneaastane koer Bosse, kes oli täielik mõmmi, kuid kelle suurus ja vanus inimesi hirmutas. Koertele olemegi järjest uued kodud leidnud. Loomahuvilisi on olnud ja nad tulevad varjupaika kokkulepitud ajal. Meil on aega looma ja inimest omavahel tuttavaks teha ning nad lähedavki koos koju. See on hästi tore.

Igal kevadel oleme talgute korras varjupaika lillepeenrad rajanud. Sel aastal ei tea, kas talgud üldse toimuvad. Võtsime kätte ja hakkasime katlamajas ise seemnetest lilleistikuid ette kasvatama, et ei peaks poest ostma. Küll jõuame nad ka hiljem mulda pista, et oleks veidi silmailu.

Võru loomade varjupaiga püüdja-hooldaja Merike

Kui karantiin algas, olin hirmul, sest varjupaigas oli palju loomi. Arvasin, et inimesed istuvad kodudes, loomi vaatama tulla ei saa ja seetõttu puudub ka igasugune huvi. Tegelikult oli asi vastupidi. Inimestel tekkis hoopis aega asjasse süveneda - nad uurisid meie kodulehte, uurisid loomade kohta ja tulek sai enne kokku lepitud. Nii me järjest saatsime loomi uutesse kodudesse. Koju said isegi nn igavesed varjupaigaasukad, kes olid siia väga pikaks jäänud. Üks kass, kes nüüd koju sai, elas varjupaigas pea kolm aastat.

Töö aga on erinev, sest varjupaigas väldime töötajate kokkupuutumist ja omavahelist suhtlemist on vähe. Sellest tunnen puudust. Mõned päevad kujunevad kiireks, kui koristamise ja hoolitsemise kõrvalt tuleb väljakutsetel käia. Kui on rahulikum, siis aeg, mis muidu kulus küllastajatega suhtlemisele, kuulub nüüd looma-

dele. Nendega on aega suhelda, sotsialiseerida, julgustada pelglikke ja nii suurendada nende kojuasaamise võimalusi. Ilusad ilmad toovad kätte ka muud majandustööd - aknapesu, territooriumi koristamise jne. Varjupaigas töö otsa ei saa!

Oleme küll loomi uutesse kodudesse saatnud, kuid varjupaik tühjaks ei jää ja uued tulevad asemele. Nende heaks on inimesed kenasti annetanud veterinaarsete protseduuride tegemiseks, et nad kiiremini uued kodud leiaks. Kõik see on toimunud interneti teel.

Tundub, et inimestel on rohkem aega loomadest lugeda ja neid aidata, kas siis annetuse või uue koduga. Eriolukord on pannud inimesi abivajajaid nägema ja on tõesti uskumatu, kui palju loomade suhtes huvi tuntud ja et nii palju loomi on koju saanud. Sedasi võiks jätkuda ka ilma eriolukorrata.

Läänemaa loomade varjupaiga hooldaja Tea

Erinev on olnud see, et inimesi pole. Loomi ei käida niisama vaatamas. Kui nüüd mõelda, et tegelikult ongi ju varjupaik loomade, mitte inimeste jaoks, siis tundub see olevat õige.

Igapäevatoos loomadega nii palju erinevust pole. Tavapäraselt hommikuti on rohkelt toimetamist - söötmine, koristamine, hoolitsused. Õhtupoole, mil muidu tuli tegeleda küllastajatega, saab rohkem tegeleda loomade sotsialiseerimise ja nunnutamise. Natuke kahju on sellest, et me ei saa vastu võtta väikseid lastegruppe, kes tulid organiseeritult. Mõnele kassile on vaja, et ta näeks erinevaid inimesi, mitte ainult meie varjupaiga töötajaid.

Me oleme vastu võtnud inimesed, kes tu-

levad kindla sooviga endale lemmikloom võtta. Oleme enda jaoks välja mõelnud protseduuri eraldi ruumis, kus saab inimest ja looma omavahel tutvustada selliselt, et loomal oleks vähem stressi. Meil on olnud aega inimestega enne neti teel suhelda ja kohtumine ette valmistada. Selliselt oleme koju aidanud nii mõnegi ara kassikese, kes muidu kassitoas kohe peitub, kui võõras sisse astub. Tagasiside uutest kodudest on olnud positiivne ja arakes-test on saanud toredad kodukassid.

Olemegi ootamas üht vanapaari, kes on välja valinud jälle just ühe pelglikuma kassi kuigi sülekaske on meil ikka ka.

Piper[®]
animals

Armastusega
Sinu lemmikule

Täisväärtuslik Piper kuivtoit

- teraviljavaba
- Ei ole lisatud palmiõli
- ei sisalda säilitusaineid ega kunstlikke maitsetugevdajaid
- oomega-6 ja rasvhapped tagavad terve naha ning läikiva karva
- E-vitamiin toetab immuunsüsteemi
- GMO-vaba

Reks ja Piraat – esimesed pandeemiaohvrid, kes leidsid varjupaigas ajutise kodu

Maailm ei ole täna enam see, mis ta oli enne koroonaviiruse pandeemiat. Kõik, mis on juba toimunud, tänane päev ja määramata tulevik, võib meid, inimesi puudutada. Koos meiega jäävad muutuste tuulte meelevalda ka meie seltsilised. Seltsilised – need on koerad, keda hüüame inimeste parimateks sõpradeks.

Majandusel on jalad alt läinud ja paljud firmad on oma tegevuses korrekture teinud - osa on otsad koomale tõmmanud või hoopis tegevuse lõpetanud. Kahjuks pidi selle tee valima ka

ettevõtte, kus inimeste kõrval täitsid auväärset valvuriametit Reks ja Piraat. Nad tegid oma tööd ausalt igapäevase korraliku toiduportsu, peavarju ja iga-aastase vaksineerimise eest. Vanemas eas Reks oli targa koerana oma ülesanded nooremale Piraadile tasapisi üle andnud ja veetis rohkem aega inimestega sõbrustades. Piraat täitis hooliga väravakella ametit ja andis liikumistest territooriumil häälekalt teada.

Kui selgus, et valvurid, kes koerte eest hoolitsesid, tuleb koondada, hakkasid firma omanikud ja töötajad otsima lahendust, et koerad ei peaks omapead jääma. Infot kodu vajavate koerte kohta prooviti jagada nii ja naa, ka koostöös

lus. Inimesed lahkusid ja koerad jäid murelikult platsile, kus ei olnud enam ei tööd ega inimesi. Hooleta koerad ei jäänud - kes vähegi sai, käis nende juures ja oma toiduportsud said nad kätte. Kõige hullem oli koerte jaoks üksindus, sest olid nad ju harjunud, et inimesed toimetavad ümberringi ja on kellega suhelda. Hea, et nad vähemalt teineteisel olemas olid.

Õnneks jõudis info koertest lõpuks Varjupaikade MTÜ-ni ja meie loomi häta ei jäta. Nii ongi tänaseks see tore koerapaar Tallinna loomade varjupaigas, kus koeri ümbritseb igapäevane suhtlus ja hoolitsus ning käib ka aktiivne uute kodude otsimine.

Firma poolt said mõlemad koerad

koondamistasuna uue elu alustamiseks vajaliku paketi. Ettevõtte tasus mõlema koera protseduuride eest, mis vajalikud uude koju minekuks - kastreerimine, kordusvaksineerimine, välis- ja siseparasiiditõrjed. Koerad oli eelnevalt kiibistatud. Müts maha

vastutustundliku töödandja ees, kes olles ise raskustes, tegi kõik selleks, et koeri aidata. Kui ei oleks eriolukorda, jätkaks Reks ja Piraat oma tavalist tööelu korralvuritena ja ka pensionipõlve oleks nad saanud samas kohas pidada.

Veterinaar on juba mõlemad koerad üle vaadanud - nende üldkonditsioon on normis, hambad ja süda vanuse kohta väga heas korras.

Kui ei oleks eriolukorda, jätkaks Reks ja Piraat oma tavalist tööelu korralvuritena ja ka pensionipõlve oleks nad saanud samas kohas pidada.

erinevate loomi abistavate organisatsioonidega. Kuid vaatamata sellele, et postitusi jagati sadu kordi, ei olnud sellest abi ja aeg aina ku-

Fotod: Moment Pildis

Reksi tagasihoidlik soov

Reksi, kes ise on leebuse kehastus, soov on tagasihoidlik. Tema sooviks on pensionipõlve pidada inimese juures, kes vajab sõpra ja kellega saab arutada maailma asju ning kelle juures saab kohmerdada ringi oma aias ja pikutada kuudis. Tore oleks, kui teda ka tuppa inimeste juurde seltsi lubataks, kui ta seda soovib. Ka niiskete, külmade ilmadega oleks Reksi liigestele parem, kui koer saaks soojas olla. Selliselt soovib ta veeretada rahulikke päevi.

Reksi elu alguspäevad ei olnud just õnnelikud. Ta leiti suure tee äärest paarikuuse kutsikana ja ta sattus Kohtla-Järve varjupaika. Kuts oli räsitud ja väga arg. Kui inimene oma kätt vähegi kiiremini liigutas, oli paanika majas - selline käitumine räägib nii mõndagi tema elu alguse kogemuse kohta. Head inimesed võtsid ta oma hoole alla, ettevõtte vajab territooriumile koera ja nii algaski koera valvurikarjäär.

Reks on elukogenud koer ja ringi tal enam rahmeldada vaja pole. Kas Reks on üheksa- või kümneaastane, ei tea täpselt keegi.

Reks on nn eesti hundikoer ja veidi üle põlve kõrge. Ta tuleb ja otsib lähedust, nühib vastu sääri ja poeb sülle. Vanemas eas on ta parajalt pontsakaks muutunud, sest ei viitsi enam ringi joosta. Eks aeg on teinud oma töö ja Reksi liigesed annavad endast märku, oma roll on siin ka kehakaalul. Reks vajab tasakaalustatud toitu ja kehakaalu normaliseerimist, paha ei tee ka toidulisandid - kõik, mis toetaks vanema koera liigeseid. Reks on ära teeninud väärrika vanaduspõlve ja oskab selle eest üdini tänulik olla.

Piraadi unistus

Kutsikana võeti Piraat sama ettevõtte töötaja perre. Seni, kuni pere elas maal oma talus, kus Piraat veetis suurema osa ajast õues, oli kõik väga hästi. Kui perel tuli aga korterisse kolida ja ta pidi koos perega toas elama, ilmes ühel pereliikmel allergia. Siis saigi Piraadist Reksi kaastööline. Tal polnud selle vastu midagi ja koos oligi hoopis lõbusam.

Piraadis on terjeri verd ja nii ongi ta särtsu täis vaatamata oma kaheksale eluaastale. Ta on väiksemat kasvu, vahva karvastikuga ja väle liikuja. Valvurina on ta omandanud vajalikud oskused

märguandjana - ta reageerib häälekalt, kui keegi territooriumil liigub.

Piraadi unistuseks on jätkata seilamist elumerel mitte kaptenina, vaid laevakoerana kogenud kapteni käe all, kellel jätkub tahtmist koos koeraga tegutseda. Ka eakam koer naudib, kui teda õpetatakse ja Piraat on valmis omandama uusi oskusi. Energiat jätkub tal nii õppimiseks kui mängimiseks.

Esmakordselt metsaradadel

Et pakkuda Reksile ja Piraadile mõnusat koeraelu, siis läksime nendega metsa jalutama. Oh seda elevust, mis siis koertest välja paiskus. Alguses oli vaja ju kõike uudistama tormata ja seda muidugi hoopis vastupidises suunas sellele, kuhu inimene liikuda soovis. Pärast, kui sai veidi metsa all ringi tuuselatud, kõndis Reks juba täitsa rahulikult rihma otsas, Piraadiga oli veidi rohkem tegemist. Täiesti rahumeelselt toimus ka kohtumine ühe võõra koeraga. See näitab suurepäraselt, et koerad on uueks eluks valmis.

Meie lubadus ja jagatud vastutus

Varjupaikade MTÜ toetab igati neid inimesi, kes otsustavad eakamatele koertele kodu pakkuda. Sageli tunnevad inimesed hirmu vanemate koerte tervisehädade ees, mis võivad kaasa tuua suuri kulusid. Sel põhjusel lubame jagada uue omanikuga vastutust, kui tema võetaval lemmikloomal on diagnoositud krooniline haigus, mis allub ravile. Me lubame toetada koera kuni lõpuni.

Fotodel Piraat (all vasakul) ja Reks (üleval paremal)

Pane õlg alla!
Helista 900 7000 ja
toetad loomi 5 euroga.

Samuti lubame, et kui omanikul pole võimalik varjupaigast võetud lemmiklooma enam pidada, siis võtame ta uuesti oma hoole alla.

Varjupaigast võetud loomade omanikele on abiks ka viis aastat tegutsenud Rexi fond. Fond toetab inimesi, kelle lemmik vajab kriitilist veterinaarabi, kuid kelle majanduslik olukord seda ei võimalda.

Kui uue kodu pakkuja on ise aastates 60+, on täiskasvanud koera loovustasu soodsam kui tavaliselt.

Aita hoida ja koju jõuda!

Selliseid koeri, kes elusaatuse mägukannina varjupaiga hoole alla satuvad, saame aidata ainult tänu annetajatele. Hea annetaja - Sina oled meie ja varjupaigaloomade kangelane! Palume Sul võimalusel toetada meie tegevust, et saaksime leida igale loomale kodu.

Annetada on võimalik
varjupaik.ee/toeta/rahalineannetus
Abiks on ka igakülgne info jagamine.
Aitäh, et hoolid!

Ilma paanikata, palun!

Paljud lemmikloomade omanikud on mures, sest õhku on paisatud küsimus, kas lemmikloomad nakatuvad koroonaviirusega ja kas nad on seeõttu inimesele nakkusohtlikud. Mujalt maailmast laekub infot, kuidas inimesed on haiguse hirmus hakanud oma lemmikloomadest loobuma. Palume inimestel rahu säilitada, sest puuduvad tõendid, et lemmikloomad levitaksid edasi koroonaviiruse põhjustatud haigust COVID-19.

Arvatakse, et COVID-19 on küll loomse algpäriluga, kuid levib inimeselt inimesele ning nii WSAVA (Ülemaailmne Väikeloomaveterinaaride Assotsiatsioon) kui ka Global Veterinary Community - ühendus, mis liidab ligi 200 000 loomaarsti üle maailma - kin-

nitavad, et hetkel puudub oht, et lemmikloomad võiksid nakatuda või olla inimestele nakkusallikaks.

On väga oluline, et inimesed ei tekitaks enda või kellegi teise lemmikloomade suhtes paanikat. Pole mingit põhjust hakata mõtlema, kuidas oma lemmikloomast lahti saada. Keerulisel ajal tuleb üksteisele toeks olla ja seda tuge pakuvad meile lemmikud alati. On just nemad need, kes oma siira olekuga meid lohutavad ja nende käitumises on jooni, mis kasvõi vägisi meie näole naeratuse toovad.

Müüdid ja vandenõuteooriad levivad kiiresti ja see võib kaasa tuua loomadele väga halbu tagajärgi.

Mõne üksiku juhtumi puhul, kus kassid on näidanud haigussümptome, on viiruse ülekandumine toimunud inimeselt loomale, mitte vastupidi. Ka koertel on leitud viiruse antikehi, kuid sümptome nemad ei näidanud.

Hong Kongis oli juhtum, kus COVID-19 haigele inimesele kuuluva koera koroonatest näitas nõrka positiivset tulemust. Koer sai ilmselt nakatunud inimeselt viiruseosakesi, aga viirus ei paljunenud tema hingamisteedes. Pole mingeid tõendeid, et koer oleks nakatunud COVID-19 haigusesse ja pole tõendeid, et lemmikloomad annaks nakkust edasi. Siiski rõhutatakse, et koroonaviirusesse nakatunud inimesed peaksid vältima kontakte lisaks inimestele ka lemmikloomadega, kuni teadlased on viirust paremini tundma õppinud.

Lemmikloomad peaksid võimaluse korral jääma koju oma pere juurde, sest see on mõlemale osapoolle vähem stressirikas ja tagab heaolu.

Lemmikloomade hoidmine kodus aitab ühtlasi tagada, et loomade varjupaikade ressursid hoitakse nende lemmikloomade hooldamiseks, kellel pole tegelikult muid võimalusi. Lisaks märgib Maailma Loomatervishoiu Organisatsioon (OIE), et "ei ole õigustatud sellised meetmed, mis võivad lemmikloomade heaolu kahjustada".

Igähele oma viirus

COVID-19 haigust tekitavat koroonaviirust ei tohiks segi ajada teiste koroonaviirustega, mis esinevad koertel ja kassidel ning ei kandu üle inimestele. Tegemist on liigispetsiifiliste viirustega ja liikidevaheline ülekandumine ei ole üldjuhul võimalik. See võib muutuda, kui viirused muteeruvad, kuid praegu sellist asja ei toimu.

Koertel esineb kaks erinevat koroonaviirust: CECoV ehk koerte seedetrakti koroonaviirus ja CRCoV ehk koerte respiratoorne (hingamisteede) koroonaviirus. Neist esimest tuntakse juba pool sajandit, kuid teine on teada alles 21. sajandi algusaastatest.

Koerte seedetrakti koroonaviirus elutseb peamiselt seedetraktis ja põhjustab koertel isutust, oksendamist, kõhulahtisust ja väga harvadel juhtudel võib lõppeda surmaga. Sageli viirus kandjad koerad ise ei haigestugi, vaid

Foto: Varjupaikade MTÜ

on ainult viiruse kandjad ja levitajad. Haigestunud koerte ravi on tunnustepõhine ja üldjoontes nad paranevad. On täheldatud koerte seedetrakti koroonaviiruse muteerumist ohtlikuks tüveks, mis võib väga kiiresti levida ka teistesse organsüsteemidesse. Tulemuseks on leukopeenia, neuroloogilised nähud ja koer võib surra paari päeva jooksul. Vaktsiin koerte seedetrakti koroonaviiruse vastu puudub.

Respiratoorne koerte koroonaviirus põhjustab hingamisteede haigust, mis mõjutab hingamisteede limaskestast ja võib tekitada bakteriaalse tüsistuse. Haigusel spetsiifiline ravi puudub ja on jällegi tunnustepõhine. Vaktsiin koerte respiratoorse koroonaviiruse vastu puudub.

Kassidel esinev koroonaviirus FCoV levib väljaheidetega ja nakatumine toimub suu kaudu. Sageli kliinilist haigestumist ei toimu. Peamisteks haigustunnusteks on oksendamine ja kõhulahtisus koos kehakaalu langusega. Viirusele on vastuvõtlikud kassipojad, kelle immuunsüsteem ei ole veel välja kujunenud ja nõrgema immuunsusega kassid.

On teada, et 5% kassidest haigestub pärast koroonaviirusega nakatumist kasside nakkuslikku kõhukelmepõletikku (FIP), mis on surmaga lõppev nakkushaigus. Et kasside koroonaviiruse vastu vaktsiin puudub, siis on oluline, et diagnoosi saanud kass ei puutuks kokku teiste kassidega ja tema väljaheidet ei satuks väliskeskkonda.

Allikad: WSASA, Global Veterinary Community, ASPCA, The British Veterinary Association, Dogs Trust Worldwide, Eesti Väikeloomaarstide Selts, Eesti Toidu- ja Veterinaaramet, Pärnu Väikeloomakliinik

200 000 loomaaarsti üle maailma kinnitavad, et hetkel puudub oht, et lemmikloomad võiksid nakatuda või olla nakkusallikaks inimestele.

Aegumatud soovitus

Me võime haigestuda ka muul ajal ja muudesse haigustesse ning meie lemmikud võivad vajada teiste hoolitsust, kui me seda ise pakkuda ei saa.

- Hoolitse selle eest, et sinu lemmikloom on kiibistatud ja andmed registris on korrektsed. Kui su loomad ei ole veel kiibistatud ja registrisse kantud, siis nüüd on viimane aeg seda teha.
- Pane paika plaan olukorraks, kui ise haigestud või peaksid vajama hospitaliseerimist - kes tegeleb siis sinu lemmikloomadega? Räägi see sugulaste ja sõpradega läbi.
- Pane igaks juhuks valmis loomade transpordiboksi, tarvikud ja paari nädala toiduvaru, juhuks, kui peaks tekkima vajadus loomad mujale viia.
- Vaata üle oma loomade vaktsineerimised ja vajadusel võta ühendust loomaaarstiga. Loomahotellid ei võta enda hoole alla kehtiva vaktsineeringuta loomi.
- Kui su loom saab ravimeid, siis pane need kõik täpselt koos vajalike dooside ja manustamisjuhenditega kirja.
- Kui oled haige, peaksid võimaluse korral teised pereliikmed loomade eest hoolitsema.
- Pese käsi enne ja peale oma looma katsumist ning proovi vältida musitamist, kaisutamist, ära lase loomal oma nägu lakkuda jne.

TOTAL BITE

Kvaliteettoit Sinu Koerale

Kuivtoit.ee

The advertisement features a hiker with a dog in the background and several pet food products in the foreground, including bags of Total Bite and Primordial, a can of Nutriloove, and a package of LestPet.

Telli e-poest www.kuivtoit.ee tervislikud lemmikloomatoidud otse koju

KUIDAS HOOLITSEDA KASTREERITUD VÕI STERILISEERITUD KASSI EEST

Kuigi steriliseerimine või kastreerimine võib pikendada kassi eluiga ja hoiab ära soovimatu käitumise, võib see põhjustada ka kaalutõusu ja kuseteede probleeme. Selleks et tasakaalustada neid muutuseid ja hoolitseda kassi elukvaliteedi eest, soovitame anda kassile toitu, mis on loodud spetsiaalselt just steriliseeritud ja kastreeritud kassidele.

MIDA OODATA PÄRAST KASSI KASTREERIMIST VÕI STERILISEERIMIST?

Steriliseerimine või kastreerimine toob kassile kaasa ainevahetusega seotud ja füsioloogilisi muutuseid. Kõige suurem oht kassi tervisele pärast seda on kaalutõus ja kuseteede kahjustus.

1. Seksuaalhormoonide muutus
Füüsiline aktiivsus võib väheneda
Sinu kass võib olla vähem energiline
See võib viia kaalutõusuni
2. Muutused käitumises
Harvem urineerimine
Võib tekitada kusekivi
Võib tekitada kuseteede kahjustusi

TOIT STERILISEERITUD JA KASTREERITUD KASSILE

Meie veterinaarid ja toitumisspetsialistid on hoolikalt välja töötanud **PURINA ONE STERILCATI**, mis aitab hoida kassi kuseteed ja ainevahetuse pärast steriliseerimist või kastreerimist tervena. See pakub kassile nii toitaineid, mida ta vajab, kui ka maitseelamust, mida ta naudib.

TERVE AINEVAHETUS

Hoolikalt valitud proteiini- ja rasvasisaldusega, et hoida sinu steriliseeritud või kastreeritud kassi ainevahetus tervena.

KAALU JÄLGIMINE

Aitab hoida normaalset lihasmassi ja säilitada tervislikku kehakaalu.

TERVED KUSETEED

Tervislik toitumine koos tasakaalustatud mineraalainesisaldusega aitab hoida kassi kuseteed tervena.

Kõik **PURINA ONE**'i kuivtoidud sisaldavad Bifensist. See on unikaalne toitumisvalem, mis on loodud selleks, et tugevdada kassi loomulikke kaitsemehhanisme sisemiselt. Lisa oma kassi menüüsse **PURINA ONE ADULT** ja veendu, et kass saab kõiki olulisi toitaineid, mida ta vajab.

Ükskõik kuidas sa otsustad oma kassi toita, kõige olulisem on siiski see, et kass on terve ja õnnelik. Hoolitse oma lemmiku toitumise eest ja tunne rõõmu tema tervest välimusest, teades, et ta on terve ka sisemiselt.

PURINA ONE. Nähtav tervis nii täna kui ka homme.

Kas teadsid, et steriliseeritud ja kastreeritud kassid vajavad spetsiaalset toitu?

Purina One Sterilcat aitab hoida kassi kuseteed ja ainevahetuse tervena ning pakub nauditavat maitseelamust.

Teravik on tervisel

See, mida me ei tunne, põhjustab hirmu, mis võib olla nii ette hoiatav ja vajalik kui ka asjatu. Õnnis teadmatus võib lükata hulljulgetele tegudele. Teadmistele tuginuvad oskused tagavad käitumise ohutuse. Selleks, et erinevad liigid oskaks elada rahulikult kõrvuti häda ja viletsust tekitamata, tuleb üksteist tundma õppida. Terviserubriigi artiklitega püüame anda populaarteaduslikku ülevaadet zoonoosidest - lemmikloomade haigustest, mis võivad levida inimese ja looma vahel ning jagame lihtsaid nõuandeid nende vältimiseks.

Artod: Ivete Lillera, Konstantin Sednev

Kuidas on omavahel seotud lemmikloomad, inimesed, zoonoosid ja parasiidid?

Soovid võtta oma perekonda kassipoja või koerakutsika või plaanid naabrile vastu tulle tema kassi valvata? Aga äkki jõudis sinu aeda hoopis hulkuv koer, kellega lapsed kohe sõbraks said? Lisaks sellele, et loomadil võib olla etteaimamatu käitumine, võivad nad endaga kaasas kanda ka võõrast parasitofaunat, kirjutab Maarja Tagel Eesti Maaülikoolist.

Mis on zoonoos?

Lemmikloomi on meie ümber kõikjal, nii kodudes diivanil magamas, õues maja valvamas, tänavatel hulkumas kui ka varjupaikades kodu igatsemas. Kõik need loomad ootavad meie tähelepanu ja hoolitsust. Neile armastust jagades saame armastust kuhjaga vastu, kuid ära ei tohiks unustada kaasnevaid ohtusid. Kui soovid püsida tervena, kaitsa ennast ja oma lähedasi ning vältida haiguste levitamist teistele inimestele, on teadlikkus loomadega edasikanduva-

test haigustest väga oluline. Loomad, eriti hulkuvad ja õues elavad koerad ja kassid, on tihtipeale nakatunud mitmete erinevate haigustekitajatega - viiruste, bakterite, seente või parasiitidega. Peale selle, et need haigused mõjutavad loomade heaolu, on enamus nakkushaiguste võimelised levima loomade ja inimeste vahel, sealjuures kahjustades inimeste tervist - neid haiguseid kutsutakse zoonoosideks. Praegugi ülemaailmse pandeemiana leviv koroonaviirus on arvatavasti jõudnud inimeste populatsiooni kas soomusloomade, nahkhiirte või madude kaudu. Lemmikloomi meie ühiskonnas küll ei sööda, kuid lähikontakte on inimeste ja loomade vahel palju ning alati ei ole vajalik patogeeni ülekandumiseks isegi lähikontakt, piisab siirutajatest ehk vektoritest või saastunud esemetest.

Kes on üldse parasiit?

Lähemalt teen juttu parasiitidest. Parasiit on organism, kes elab teise organismi, näiteks looma või inime-

se keha pinnal või sisemuses, toitub tema kulul ning kahjustab teda. Usun, et keegi meist ei soovi endale parasiite - õnneks, lihtsaid ennetusmeetmeid kasutusele võttes on enamus parasiitahaigused välditavad. Seejuures on oluline vältida ka loomade nakatumist, sest ka loomad on õnnelikumad parasiitidivabalt ning nii saaks parasiidi elutsükkel peatatud juba võimalikult vara.

Looma keha pinnal, karvastikus või nahas elavaid parasiite kutsutakse välisparasiitideks. Seevastu organismis, soolestikus ja teistes organites elavaid parasiite kutsutakse siseparasiitideks. Meie kliimas on välisparasiitidest levinud lüljalgsed lestalised (näiteks süüdiklest, vagellest, kõõmalest ja puugid) ning putukatest kirbud. Kusjuures, parasiitsed lestad, puugid ja kirbud võivad olla mitmete teiste nakkushaiguste, sealhulgas parasitaarhaiguste, vektoriks, levitades haigustekitajat teistele peremeestele. Siseparasiitidest on lemmikloomadel enam levinud ümarussid (solkmelised, koera kidauss ja varbuss)

ja paelussid (ehhinokokid ja koeraviik). Lisaks on zoonootilisteks siseparasiitideks ka ainuraksed - silmale nähtamatud algloomad nagu toksoplasma, giardia ja krüptosporiidid.

Välisparasiidid

Välisparasiitide nakkus on eelkõige seotud nahaprobleemidega, näiteks süüdiklest (*Sarcoptes scabiei var. canis*) võib lastel põhjustada lokaalset nahalöövet. Kuid loomade nahalestad ei ole võimelised inimesel paljunema ja sellepärast on inimeste sümptomid üldjuhul kergete ja isetaanduvad. Seevastu võib süüdiklest koera nahas elades levida üle terve keha ja põhjustada kärntõbe. Kärntõbi on väga nakkav haigus ning ühe pere koerad on üldjuhul kõik nakatunud. Eestis on levinud ka lestaliste alla kuuluvad puugid (*Ixodes ricinus* ja *Ixodes persulcatus*), eriti praegu ja neid leidub palju just metsades ning kõrge- ma rohu sees. Olulisemad zoonootilised putukad on kassikirp (*Ctenocephalides felis*, kes parasiteerib ka koertel) ning koerakirp (*Ctenocephalides canis*, kes on vähem levinud). Nii kassi- kui koerakirbud võivad olla inimeste allergilise nahalööbe põhjuseks.

Kõige lihtsam meetod ennetada nakatumist lemmikloomadelt tulnud välisparasiitidega on koerte ja kasside regulaarne välisparasiitide tõrje (täpilahused, rihmad, aerosoolid ja tabletid). Tõrjega peaks alustama juba mais (tänavuse sooja talve korral isegi märtsis), sest välisparasiitidele meeldivad soojad ja niisked ilmad ning tõrjega peaks jätkama kuni talvekülma saabumiseni.

Siseparasiidid

Siseparasiitide hulgas on olulisi zoonootilisi parasiite väga palju. Kõige enam levinud on solkmelised ümarussid: kutsikasolge (*Toxocara canis*) ja koerasolge (*Toxascaris leonina*), mida vaatamata oma nimele, võib leida ka kassi organismist. Solkmed on kuni 15 cm pikad valkjad ussid, kelle munad, nagu ka kõigi teiste parasiitusside munad, on silmale nähtamatud ning peamiseks nakkusallikaks inimestele. Mõ-

nel juhul võivad munad olla kleepunud lisaks väljaheitele ka looma karvadesse. Seetõttu on oluline pärast loomaga mängimist pesta käsi, et parasiitide munad ei satuks kätelt suhu. Inimestel

ongi üheks peamiseks ennetusmeetmeks loomadelt tulnud nakkushaiguste ülekandumisel regulaarne ja strateegiline kätepesu.

Koera ja kassi väljaheitest võib leida mitmeid teisi- gi parasiite, näiteks

koera kidaussi (*Ancylostoma caninum*) vastseid, mis põhjustavad nahapõletike või ehhinokokki (*Echinococcus granulosus* ja *Echinococcus multilocularis*) mune, mis on inimestele potentsiaalselt väga ohtlikud haigustekitajad. Ent nakkusallikaid on veelgi, solkmetega on võimalik nakatuda ka toore või vähetöödeldud lamba- ja sealihaga söömisel, sest sead ja lambad on kutsikasolkme säilitusperemeheks. Seetõttu peaks ka lemmikloomadele antav liha olema piisavalt kuumtöödeldud (liha sisetemperatuur vähemalt +65 kraadi).

Põllumajandusloomade lihastes ja organites võib leida veel teisigi parasiite, näiteks algloom *Toxoplasma gondii*. Aga kuna kaslased on toksoplasma lõpp-peremehed, võib nakkuse saada ka nakatunud kassi liivakasti puhastades, taaskord väljaheitest. Kassi soolestikus toimub toksoplasma suguline paljunemine ja keskkonna suhtes vastupidavate vormide, ootsüstide, moodustumine. Nakkuse ärahoidmiseks peab liivakasti puhastama igapäevaselt, sest ootsüstid muutuvad 2-5 päevaga nakkusvõimeliseks. Toksoplasma on ohtlik parasiit eelkõige rasedatele naistele, kuna võib põhjustada loote väärarenguid ja aborti ning immuunpuudulike

inimestele. Oluliseks ennetusmeetmeks on kassidele antava liha kuumtöötlemine ja kasside jahipidamise takistamine, sest ka jahisaagis võib toksoplasma parasiidi koetsüste leida.

Koerte ja kasside siseparasiitidega nakatumist hoitakse ära regulaarse ussitõrjega - ennetades haigestumist ka inimestel. Ussirohtu tuleb anda minimaalselt kolm korda aastas, kuid väljas elavatele lemmikloomadele isegi korra kuus. Kutsikatele ja kassipoegadele tuleb ussirohtu andmist alustada juba paarinädalaselt ning poegivale emasele kaks nädalat enne poegimist, et vältida parasiitide ülekannet läbi platsenta ja emapiimaga. Isegi korralikult ussirohtu andes tuleb linnas jalutavate koerte väljaheited kokku korjata ja prügikasti visata, sest koertele meeldib teiste koerte väljaheidetes püherdada ning see on ideaalne parasiitide levikutee, transportides parasiidimunad meie kodude põrandale ja mõnel juhul isegi voodisse.

Uusi loomi perre võttes tuleb end kurssi viia nendele tehtud parasiiditõrjega. Sama kehtib ka naabri kassi enda juurde hoiule võttes. Hulkuvate loomade puhul jääb alati teadmatus, kuid teades ennetusmeetmeid ning neid järgides kaitses nii ennast, oma peret kui ka loomi.

Vabatahtlik kaasautor Maarja Tagel on veterinaarparasiitoloogia õppejõud ja doktorant Eesti Maaülikoolis. Oma doktoritöös uurib ta parasiiti *Toxoplasma gondii* põllumajandusloomadel Eestis. Armastus loomade ja looduse vastu tekkis Maarjal juba lapsepõlves. Tema kodus on olnud koerad, kassid ja paljud teised loomad juba väikesest peale. Ajakirjas Käpa All näeb Maarja head võimalust tutvustada loomaomanikele loomadega levivaid haiguseid, et inimesed oskaks õigesti käituda ja end paremini ning teadlikumalt kaitseda.

Palavad suveilmad – reaalne oht pisiloomadele

Suvi on ilus aeg, kuid peidab endas meie pisikeste hoolealuste jaoks ohte. Iga pisiloomaomanik peab teadma, kuidas oma lemmikut kaitsta ja talle suvel turvalist elukeskkonda pakkuda. Nõuandeid ja kogemusi jagab Marika Nekljudova Loomakaitse Seltsist.

Eesti suved on läinud järjest palavamaks ja esineb perioode, mil päi-

kesepaistelise ilmaga võib päevane temperatuur +30 kraadini tõusta. Kõige olulisem on loomakesi kuumuse korral aidata. Tuleb meeles pidada, et optimaalne õhutemperatuur näriliste ja küülikute jaoks on +18-20 kraadi. +25 on paljude pisiloomaliikide jaoks juba kriitiline. Kuum ilmaga on väga oluline kaitsta neid kuumarabanduse, vedelikupuuduse ja tuuletõmbuse eest. Tähtis on tagada ligipääs värskes vee juurde ja vett võiks vahetada mitu korda päevas.

Kindlasti tuleb loomapuuri sellisesse kohta tõsta, kus päike otse peale ei paista, samuti tuleb vältida tuuletõmbust. Kui toas on väga palav, tuleb õhutemperatuuri alandada, kuid otse ventilaatoril loomade peale pikalt puhuda lasta ei tohi, sest loomad võivad haigestuda. Ka konditsioneeriga tuleb ettevaatlik olla.

Suvel tuleb ka tihedamini puure korrastada ja desinfitseerida. Sooja ilmaga vahavad bakterid kiiremini ja võivad esile kutsuda loomade haigestumist. Oluline on puurist eemaldada söömata jäänud juur- ja puuviljad, et need mädanema ei hakkaks.

Lihtsad nipid, kuidas saab aida loomadel kuumust üle elada

Näiteks võib villakhiire liivavanni 15-20 minutiks külmikusse panna ja siis seda talle jahutuseks pakkuda.

Puuri põhja võib panna keraamilisi plaate, need on jahedad ja loomad saavad nende peal lamades end jahutada. Koerte jahutusmatte kasutada ei tohi, kuna loomad võivad neid närida ja sisu alla neelata. Loomapuuri peale, mitte sisse, võib panna pudelid külma vee või jääga.

Tähelepanu!

Kui loom hingeldab, on loid, või tema kõrvad on katsudes kuumad või punetavad, viige ta kiiremas korras jahedasse kohta ja võtke ühendust loomaarstiga, kes õpetab õigesti esmaabi osutama. Ülekuumenemine võib lõppeda looma surmaga. Eriti on ohustatud vanad, nõrgad, tiined ja südamehaiged loomad.

Suvi on putukahooaeg

Sääsed ja muud verd imevad putukad võivad küülikuid nakatada väga ohtliku viirushaigusega - müksomatoosiga. Haiguse spetsiifiline ravi puudub ja suremus võib ulatuda 80-100%-ni. Haiguse ennetamiseks soovitatakse loomi vaktsineerida. Kui teie küülik on veel vaktsineerimata, tehke seda! Optimaalne aeg küülikute vaktsineerimiseks on aprilli lõpus enne sääseperioodi algust ja vaktsineerida tuleb igal aastal.

Õue, õue

Õues on tore, kui tagate oma lemmikule ohutuse. Kui lasete oma pisikesi lemmikuid õue väliaedikutesse, siis kindlasti jälgige hoolega, et alal ei kasvaks mürgiseid taimi. Aedik peab olema kindel ja optimaalse kõrgusega, et loomad ei pääseks välja ja oleksid kasside, koerte ja röövlindude eest kaitstud. Aedikul võiks olla katus. Küülikud on väga head kaevajad ja hüppajad, seega tuleb arvestada, et küülik võib ennast aedikust välja kaevata või sellest üle hüpata. Aediku võrede vahe peab olema õiges suurus, et rotid ja muud väikesed närilised sealt läbi ei tuleks. Aedik peab asuma päikesevarjus. Pärast jalutuskäiku värskes õhus peaks looma üle vaatama ja kontrollima, et tal ei oleks karvastikus puuke.

Rikkalik toidulaud

Suvi on hea võimalus hellitada oma loomakesi värske roheline söödaga ja seda võimalust võiks kindlasti kasutada. Tuleb vaid meeles pidada, et rohelist ei ole hea korraga palju anda, seda eriti hooaja alguses. Rohelise sööda kogust võiks suurendada sujuvalt, et vältida pisiloomade õrna seedimise kahjustamist.

Rohtu võib korjata kohtadest, mis asuvad sõiduteest eemal. Kindlasti ei

sobi selleks suurlinna pargid, koerte jalutusplatsid jne. Rohi tuleb enne loomadele andmist ära pesta ja vesi pealt ära kuivatada. Väga hästi sobivad maiustamiseks ka vaarikaoksad ja -lehed, samuti mustsõstra-põõsa oksad ja lehed. Need naturaalsed ja kasulikud maiused sisaldavad palju vitamiine ning aitavad hambaid korras hoida.

Hoidkem oma pisikesi lemmikuid ja nautigem suve koos nendega!

Õues on tore, kui tagate oma lemmikule ohutuse.

Ülejõe
LOOMAKLIINIK

Teie lemmiku terveise heaks!

Varjupaigast võetud loomale esimene visiit **visiiditasuta!**

Ülejõe Loomakliinik
J. V. Jannseni 33, Pärnu
E-R 9-18 ja L 10-15
www.vanaloomakliinik.ee

Varjupaigaloomade elu sõltub annetustest!

Hakka püsiannetajaks või toeta ühekordselt
varjupaik.ee/toeta/rahalineannetus

Eestis satub igal aastal hätta või jääb kodutuks tuhandeid kasse ja koeri. Ühiskond toimib meie, inimeste, reeglite järgi ja meie määrame ka oma neljajalgsete kaaslaste elukäigu. Ja vastutame selle eest. Ilmselgelt ei valiks ükski lemmikloom ise endale sellist saatust, mis varjupaika toob.

Aitame Varjupaikade MTÜ kuues varjupaigas üle Eesti uuele elule paar tuhat kassi-koera aastas. Meie eesmärk on leida kõigile elu hammasrataste vahele jäänud lemmikutele uued päriskodud ja tagada neile seniks, kuni nad meie hoole all on, parim võimalik hoolitsus. Kontrollime üle iga looma tervise, vajadusel ravime ja kiibistame, steriliseerime-kastreerime ja teeme parasitootorjet. Jagame talle palju-palju soojust, julgustame ja sotsialiseerime, et suurendada uue kodu leidmise šansse.

Keskmiselt ootab loom varjupaigas uut kodu ligi kolm kuud. Juhul, kui meil on sõlmitud vastav kokkulepe, kannab looma esimese 14 päeva kulud kohalik omavalitsus, kelle territooriumilt ta leitud on.

Alates 15ndast päevast on kõik loomaga seotud kulud aga meie kanda - seega sõltub varjupaiga hoolealuste saatus ainult toetustest ja heasoovijate annetustest.

Puutume oma töös kokku meeletu igatsuse, kurbuse ja valuga, aga sagedamini oleme tunnistajaks tõelistele imedele. Näeme tingimusteta armastust ja tahet aidata loomi, kes ise enda eest seista ei saa. 13 tegutsemisaastat on pannud meid vankumatult inimlikku headusesse uskuma. Usume ka praegu, kõigi jaoks keerulisel ajal, et kõigele vaatamata on lemmikloomadel meie südameis alati koht.

Palun olge ikka meiega!

Iga toetus, ka kõige väiksem, võimaldab meil hüljatud kassi või koera elu paremaks muuta.

Aita hoida ja koju jõuda!

*Loomade
heaks*

Tahaks aidata, aga raha ei ole...

Kogu maailm on üleüldises tervishoiukriisis, majandus on kriisis ja tõenäoliselt veel pikalt. Kas annetamine on ka kriisis? Selle üle arutleb kaasautor Kersti Ringmets.

Ühiskonna üldine majanduslik ebakindlus mõjutab hoobilt annetustest elavaid vabäühendusi. Täna tunnetame, et majanduskriis ei ole veel oma täismõõtmeid võtnud, kuid hirm selle ees on suur. Paljud majandusanalüütikud ennustavad meile veel suuremat majanduskriisi, kui see oli aastatel 2007-2008. Praegune järsk majanduslangus tabas kogu maailma nii ootamatult ja raskelt, et inimesed on hakanud oma kulutusi piirama. Annetuste mahu vähendamine või nendest sootuks loobumine on üks lihtne viis kulude kokkuhoiduks nii eraisikutele kui ka ettevõtetele.

Vabäühendustele toob selline annetuste väga järsk vähenemine kaasa vajaduse mõelda uut moodi, leida uusi viise ellujäämiseks ja kiiremaks kohanemiseks. See, mis enne töötas ja oli võimalik, on järsku kasutu.

Samal ajal, kui väga üksikud ühendused saavad ka praegusel ajal rõõmutada annetuste hüppelise kasvu üle, peab suurem osa ühingutest nentima, et ots-otsaga kokku tulla on üha raskem.

Varjupaikade MTÜ kasvatas eelmisel aastal jõudsalt püsiannetajate arvu. Püsiannetajad loovad ühendusele teatava kindlustunde püsivate finantslaekumiste osas. Kahjuks näitas möödunud märts, et nii mõnigi püsiannetaja lõpetas kohe kriisi alguses oma püsilepingu.

Kui rääkida Varjupaikade MTÜ näite varal, saab öelda, et annetused on ühingu elulise tähtsusega. Mittetulundusühingul on ligi 600 püsiannetajat ning

igal kuul saavad mitusada koera ja kassi söödetud ning ravitud just tänu neile. Kriisi mõjusid ühingu on keeruline ennustada, sest lisaks otsesele annetuste vähenemisele on võimalik, et majanduskriis ei kipu inimesed endale uusi lemmikuid enam võtma. Hirmu tekitab ka potentsiaalne stsenaarium, et loomi visatakse kriisi oludes kergemini tänavale. Viimast pole küll veel juhtunud ning loodetavasti seda ka ei juhtu, kuid valmis tuleb selleks siiski olla.

Kahjuks mõjutab praegune kriis suure tõenäosusega ka tulumaksutagastuse suunamist mittetulundusühingutele. Tegemist on esimest aastat olemasoleva võimalusega suunata lihtsa nupule vajutusega heategevusse raha, mida endal niikuinii (enam) pole. See on raha, mis on eelmisel aastal kuhugi kellelegi ära makstud. Mis läinud, see läinud - nüüd on võimalus selle ära kulutatud rahaga veel kord head teha.

Märtsi lõpu seisuga oli Varjupaikade MTÜ-le laekunud tulumaksu tagastuste kaudu veidi üle tuhande euro. Kas aprill ja mai ka lisa toovad, ei oska loo kirjutamise ajal veel keegi öelda. Kriisi tõttu pikendati tuludeklaratsioonide esitamise tähtaega elektroonilisel kujul 31. maini ning paberil vähemalt juuni lõpuni. Selle tulemusi ühingutele annetuste vaates saame näha suvel.

Riik on praegu öelnud, et vabäühendustele antavate toetuste kallale esmajoones ei minda. Samal ajal ei ole vabäühendustele loodud just ülearu palju

võimalusi kriisi tõttu kaotatud tulu ühivitamiseks. Kindlasti tasuks kaaluda vähemalt märtsis lõpetatud pikaajaliste püsiannetuste kaotamise tõttu kannatatud kahju kompenseerimist ühingutele, kellest teatud sihtrühmad reaalselt sõltuvad.

Pole ju mõeldav, et just hetkel, kus neid enim vajatakse, jäetakse näiteks kodutute inimeste ja loomadega või kroonilist haigust põdevate inimestega tegelevad ühingud hätta. Need ühingud on riigile ja kohalikele omavalitsustele olnud aastate vältel headeks partneriteks. See, kuidas me riigina abivajavaid inimesi ja loomi raskel ajal aitame, räägib meie kohta palju. Just kriisis, mis kogu maailma nii laialatuslikult mõjutab, kannatavad enim need, kes on kõige haavatavamad. Võimaldame neid toetavatel ühingutel kriisi ajal piisavalt hästi hakkama saada, et abivajajad toeta ei jääks.

Selleks, et endale südamelähedast ühingu, näiteks Varjupaikade MTÜ-d aidata, piisab sellest, kui jätkad annetamist. Kui majanduslik olukord siiski ei võimalda, aita muul moel. Tutvu vabatahtliku töö tegemise võimalustega kodulehel.

Anna oma panus ja levita sõna Varjupaikade MTÜ toetuseks:

- *jaga sotsiaalmeedias infot toetusvõimaluste kohta*
- *jaga infot abivajavate loomade kohta*
- *jaga postitusi uut kodu ootavate lemmikute kohta.*

Fotod: Kalev Lilleorg, erikoogu

Jagatud mure on pool muret

Foto: Ada Tammoja

Kui sul on mure, mis puudutab sinu neljajalgse pere liikme heaolu, siis helista ja me aitame leida lahenduse. Ära jää oma murega üksi ja ära reeda meeletult oma karvast sõpra. Jaga oma muret meiega. Aitame ja hoiame üksteist!

Mõnikord leiavad inimesed end olukorras, kus tundub, et selg on vastu seinu - mitte kuhugi ei ole enam taganeda ja pole mingit lootuskübet, et olukorda saaks muuta. Inimene on oma probleemiga üksi ja väljapääsu ei näe. Nii olemegi saanud telefonikõnesid sisuga, et viimane võimalus on lemmikloom varjupaika tuua. Selle peale ütleks nagu Karlsson Katuselt - rahu, ainult rahu!

Ka lemmikloomade omanikud on lihtsalt inimesed ja elus võib ette tulla igasuguseid probleeme. Praegusel keerulisel ajal võivad peresid puudutada sotsiaalsed probleemid.

Vanasõna ütleb, et mitu pead on ikka mitu pead ja jagatud mure on pool muret. Koos arutades ja muret jagades võime jõuda hoopis teiste lahendusteni kui seda on looma varjupaika toomine. Igal lemmikloomal on kõige parem elada oma kodus. Räägime nendest kodudest, kus hoolitakse kõikidest pereliikmetest, ka neljajalgsetest.

Toiduabi

Võib juhtuda, et tekivad majandus-

likud raskused ja perel on tunne, et ei saa enam oma lemmiku eest täisväärtuslikult hoolitseda. Lihtsalt raha enam ei jätku, et loomale süüa osta ja soovita ta varjupaika tuua. Jah, varjupaigas on peavari kindel ja kõht täis, kuid milline südamevalu kõikidele osapooltele. Seda ei ole vaja.

Me saame muud moodi aidata. Meil on palju sõpru ja saame algatada abistamiskampaania, kus kogutakse toiduabi hätta sattunud perede karvastele sõpradele. Peaasi, et lemmikud saaks kodus edasi elada.

Kui me võtaks looma varjupaika, siis jääb üks koht vähemaks tänaval elava karviku jaoks ja ka tänavahulkurile koguks me samuti toiduabi.

Nõustamine

Varjupaiga poole pöördutakse ka siis, kui jäädakse hätta lemmiku käitumisprobleemidega. Ka siin alustatakse probleemi lahendamist ikka selliselt, et loom saaks koju elama jääda. Varjupaik ei ole koht, kuhu tuua oma loom karistuseks või ümberkasvamisele. Paljud käitumisprobleemid saavad alguse sellest, et inimene ja loom ei mõista üksteist. Seda saab parandada, kui on tahtmist ja kannatlikkust. Kui inimene ise

südamest soovib probleemi lahendada ja tahab, et peres oleks kõikidel hea, siis me viime ta kokku juhendajatega, kes saavad aidata ja nõustada. Nõnda säilitame nii mõnegi varjupaigakoha hüljatute jaoks.

Kodust kodusse

Siiski juhtub ka olukordi, kus elu teeb sellise pöörde, et kõikidele on parem, kui lemmikule otsitakse uus kodu. Ka sel juhul ei tasu oodata viimse minutini ja tulla siis varjupaiga ukse taha. Veidi ette mõeldes ja aega andes aitab meie Koduotsija programm, mis toetab nii omanikku kui looma. Koduotsija kaudu aitame lemmiku kodust kodusse ilma varjupaika sattumata. Me aitame kokku viia interneti teel need inimesed, kes peavad loomast loobuma ja need inimesed, kes leiavad, et just selline pereliige on nendel puudu. Selliselt kodust kodusse liikudes tekitame me loomale tunduvalt vähem stressi ja kohanemine toimub valutumalt. Koduotsija programmi kaudu oleme uutesse kodudesse aidanud paarsada looma. Mõelda vaid, kui nad kõik oleks varjupaika tulnud. Jah, me saame hakkama, aga kindlasti oli loomadele selline lahendus tunduvalt parem.

Rohkem sallivust ja teistega arvestamist

Kaasautor Hellika Landsmann jagab oma kogemust sellest, kuidas inimesed kipuvad järeldusi tegema lemmiklooma välimuse põhjal, mis ei pruugi sugugi kokku minna looma tegeliku olemusega.

Aasta oli 2011, kui minuga liitus väike südikas kaaslane Skip. Ega ma tegelikult ei plaaninud koera võtta. Käisin varjupaigas mehe vanaemale koera toomas, kuna vanaema ise elab Peipsi ääres ja varjupaika ei satu. Skip oli siis umbes viieaastane, parajalt pisike (9-10 kg) ja väga muhe sell. Siiani oli ta olnud ühes Eesti väikelinnas vabakäigukoer, kes jäeti „lisana“ korteri üürinud inimestele, kes siiski plaanist vaimustuses polnud ja nad loovutasid koera varjupaika. Seal jõudis Skip olla kõigest kolm päeva - ma võtsin ta puurist välja ja tagasi minekust ta keeldus. Skip otsustas, et tema tuleb kaasa. Koeral terendas ees elu Peipsi ääres, kus vanaemaga koos linnulaulu kuulata ja elu nautida. Alguses tundus, et duo klapib väga hästi, aga juba järgmisel päeval põgenes koer vanaema juurest naabritele külja ja näitas iseloomu lüües hambad vanaema kätte, kui viimane teda koju püüdis viia. Koera kätte saamiseks sõitsime taaskord ise Tartust kohale, valmistudes paki viineritega ja suure kohviga koera taga ajama, kuid erilist vaeva me nägema ei pidanud. Skip tuli mind nähes kiiresti juurde ja kugistas rõõmuga viinereid. Nii vanaema kui koer olid läbielatust traumeeritud ja peale kiiret telefonikõne mehele, kes kaugel maal missioonil oli, sai vastu võetud otsus - Skibu on valiku teinud ja meie vastu ei vaidle.

Ma ei tea, mida täpselt Skip oli elus pidanud siiani läbi elama, küll aga nägin üsna pea, et ta esimene reaktsioon äkilisele liigutusele on hambad. Ka une pealt

esines hammustamisi, kõige õnnetum oli neis situatsioonides koer. Vihmaga ja lutamine ei tulnud kõne alla, lompidest tuli mööda minna suure ringiga ja veekogude ligidusse koer keeldus minemast. Isegi väga palava ilma korral ei ületanud janu hirmu.

Kõige jubedamad olid siiski veterinaarid - kui süstid veel elati üle, siis küünte lõikus oli midagi jubedat. Igas kliinikus seisis Skibu kaardil punasega kirje: „Kuri koer!“ Samas oli ta paras matkasell, metsas puude otsas turnimine ja haisvates hunnikutes püherdamine oli tema tassike teed. Veehirmust saime me üle aastatega ja kuigi ta jäi meeste osas pigem kahtlevaks elu lõpuni, siis ei tekitanud nad temas enam nii suurt stressi. Skip oli äärmiselt kiire õppija, kahjuks olin ma tol hetkel veel liiga algaja ning ei uskunud, et täiskasvanud koeraga võiks ka koolis käia.

Skip oli täpselt see koer, keda kõik inimesed paitada ja silitada tahtsid, kui me neist tänaval möödusime. Saba uhkelt rõngas, nägu naerul ja silmad säravad. Oli siis tegu vanainimese või lapsega, kõik leidsid, et koer on pai ära teeninud. Üsna tihti sain salvavaid kommentaare, kui palusin teda mitte puutada. Ma ei tea, kuidas tundub loomulik, et võõrast inimest me ei lähe silitama, aga vot koera küll! Inimesed ei mõista, et ka väike koer võib olla ohtlik ning ka nemad hammustavad. Eriti masendasid mind teised väikeste koerte omanikud, kes jalutasid koeri rihmata. Väga tihti pidin tegema kummalisi liigutusi, et koer sülle krabada ja seda teha nii, et ta ei arvaks mind teda ründavat. Ma ei ole muidu väga sapine inimene, aga tõesti, lause: „Mu koer on sõbralik!“, ajas vahel ihukarvad püsti. Väga keeruline on enda koerale pakkuda kindlustunnet ja harjutada uute asjadega, kui samal ajal on vaja kantseldada nii inimesi kui nende koeri. Ma ei tea, kust võtavad inimesed

Fotod: Etalokogu

arvamuse, et kõik väikesed koerad on sõbralikud. Varjupaigas töötades nägin pigem statistikat, et oluliselt rohkem lasevad hammastel käia just pisemad tegelased ja seda ette hoiatamata. Polnud vist ühtegi taskukoera, kes oma iseloomu hammastega ei näidanud. Skip sai suurepäraselt läbi kahe laikatüüpi koeraga, nendega ta mängis ja tundis end vabalt, jooksis võidu lendava taldriku järele ja oli alati üllatunud, kui ta esimene saabuja polnud. Me kõik valime inimesi enda ümber - on neid kellega saame väga hästi läbi ja neid, kellega ei klapi. Miks on raske mõista, et ka koerad ei ole enamasti ühtmoodi vaimustuses kõigist ja ka nemad valivad seltskonda. Koer on küll karjaloom, kuid kõik ei ole koheselt sõbrad ja ei pruugi kunagi ka sõbraks saada.

Olen andnud lastele koolides-lasteaedades tunde ja üks esimesi asju, millest me räägime on see, et võõrast koera ei tohi ise puutada. Kui soov on siiski olemas, peab omanikult alati luba

küsima ja kui vastus on eitav, tuleb seda mõista. Ometi on lapsevanemad need, kes oma maimukese vastutustundetult koera poole suunavad ja ei mõista, miks tema laps ei või koera silitada, kui laps seda tahab. Me oleme täiesti ära unustanud selle, mida loom võiks tahta. Kui aga koer hammustab, on lapsevanem kuri koeraomaniku ja koera peale. Muidugi, situatsioon tekitab šokki, laps saab haiget, kahjustused võivad olla jäädavad, aga kas siis ei oleks parem selliseid juhtumisi ennetada?

Härrasmees Rollo

Kui Skip suri 2019. aastal südamepuudulikkuse tõttu, olin veendunud, et koera ma mõnda aega ei võta. Ülikooli ja töö kõrvalt oli raske aega leida endagi jaoks ning uus koer tundus plaanidesse mitte sobivat ja liiga valus teema, millele mõelda. Ja siis jõudis varjupaika Rollo koos vennaga. Mees oli kunagi öelnud, et tahab endale inglise bulldogi. Me ei poolda loomade paljundamist, vaid kõik meie karvased on teise ringi loomad ja seetõttu tegime otsuse, et kui kunagi selline koer peaks varjupaika sattuma, toome ta koju. Vaikselt ise naersime, et seda ei juhtu küll kunagi, aga vähemalt meil on plaan paigas. Jaanuaris käisime kutte vaatamas ja paar päeva hiljem tuli Rollo hoiukodusse. Otsuse, kumb vend võtta, tegime selle järgi, et kumb poistest ei ole nii „esinduslik“ ja kohe ehk uut kodu ei leiaks. Meie jaoks ei ole ju vahet, kuna koer on perekonnaliige, olenemata kas pea on täpselt selle kujuga, mida tõustandard ette näeb. Hoiukodu kasuks otsustasime esialgu seetõttu, et soovisime teada, kas ta klapib meie pere kasside ja küülikuga ning koheselt sai selgeks - see hirm oli asjata. Ma ei ole kunagi näinud leplikumat koera. Peale silmaoperatsiooni ja kastreerimist sai Rollo kirjutatud minu nimele ja kuigi see käik ei olnud pikalt ette planeeritud, oli koera võtmine ainuõige otsus. Rollo on sündinud 2015. aastal ja kuigi algsest oli tal teine nimi, võttis ta uue nime koheselt omaks. Bulldogid ei ole suured koerad. Kuigi Skibuga võrreldes tundub 25 kg päris palju, on Rollo tõule kohaselt kangekaelne ja eelistab üle kõige süüa ja magada. Õues jalutamine on kohustus, mida ta teeb minu meeleheaks, parema meelega sõidaks ta autoga. Hea oleks, kui hommikune jalutuskäik toimuks nii 11-12 paiku, kui härra valmis

end püsti ajama on. Ärge saage valesti aru, hommikusöök on muidugi söödud samal ajal kui kassidel. Rollo ilmselgelt ei mõista, kuidas ma ikka veel eeldan, et ta ei kuule läbi une, kui ma kasside kausse täidan. Meilt läbikäivate hoiulaste kasuisa rolli võttis Rollo kuidagi loomulikult osaks. Ta lakub peale sööki lõua puhtaks (ükski bulldog ei ütle toidule ära) ja on valmis beebikassiga koos magama ning teda soojendama. Mulle üllatusena on Rollo paras jänespüks, kes möödasõitva rula peale on valmis kraavi hüppama, puude varjude peale kurgupõhjast ähvardava haugatuse kuulda laseb või linnulaulu peale igaks juhuks kodu poole sammu kiirendab.

Kui Skip tõmbas jalutades inimesi magnetina ligi, siis Rollole reageerivad inimesed vastupidiselt. Väikesed koerad võetakse juba eemalt sülle, vahel minnakse isegi teisele poole teed. Lapsed hoitakse käe otsas ja keelatakse koera poole vaadata. Paar korda olen ka kuulnud lauset: „Issand, see koer kindlasti hammustab, kuna tal on nii kuri nägu!“ Teine kõrva kõlama jäänud tähelepanek on: „Koer tuleks magama panna, kuna agressiivseid koeri ei tohiks pidada!“ Kõige selle kõrval kõnnib Rollo stoiliselt edasi, pööramata tähelepanu oma haukuvatele liigikaaslastele, jooksvatele kassidele või pahandavatele inimestele. Rollo ainus huvi on lõpetada jalutuskäik võimalikult ruttu, et taas diivanil lesida. On ka neid inimesi, kes kiidavad Rollo t ja ütlevad hea sõna, kuid keegi puutama teda ei tule

ja oma koera ei lasta ammugi meile ligi. Ma ei saa öelda, et ma oleks õnnetu, et saan rahu kõndida, pöörates tähelepanu Rollole. Aga mind teeb kurvaks, et kuskilt on siginenud inimeste arusaamadesse asjaolu, et koeratõug või -välimus määrab koera agressiivsuse. Inglise bulldog on aretatud ülimalt mitte-agressiivseks koeraks. Muidugi ta ilmselt ei laseks endale liiga teha, kuid miks ta peaks.

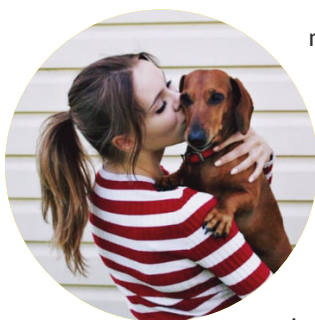
On oluline, et inimesed mõistaks: probleem ei ole kunagi koeras, vaid rihma teises otsas. Mitte ükski koer ei ole lihtsalt niisama agressiivne, vaid selleni on viinud inimese käitumine. On siis selleks põhjuseks väärkohtlemine, loomaga mittetegelemine, inimese enda närvilisus, mille ta koerale edasi annab või midagi muud. Inimesel on aeg lõpetada enda „looduse krooniks“ või „jumalaks“ pidamine ja aeg on anda endale aru, et loomal on oma tunded, hirmud, kogemused ja vajadused, mis ei pruugi alati kokku minna meie soovidega. Ma ei ole kunagi mõistnud riike, kes keelavad osa koeratõuge. Ma usun, et statistiliselt hammustavad taskukoerad inimesi kordades rohkem kui näiteks pitbullid, kuid nende hammustustega ei jõuta avalikkuse ette. Ma arvan, et loomapidamiskultuuri parendamiseks on meil vajalik tööd teha inimestega, kuna meie oleme unustanud hoiatussõnumi: „Võõrast koera ei puutu!“ ning teinud sellest: „Kole koer on kuri!“

Arvan, et loomapidamiskultuuri parendamiseks on meil vaja teha tööd inimestega, kuna oleme unustanud hoiatussõnumi „Võõrast koera ei puutu!“ ning teinud sellest „Kole koer on kuri!“

Koeraga tegeleb inimene, mitte kett!

**Lemmikloomapida-
mise kultuur Eestis
peab tõusma, et
loomade heaolu
oleks alati taga-
tud. Ketikoerte
õnnetu olukorra
üle mõtiskleb meie
kaasautor **Elisabeth
Viil.****

Sammun mööda Supilinna meenu-
tavat tänavat tuttava puumaja poole.
Õues on südasuviselt soe ning pärast-
lõunale vastavalt lasub linnal unine
rammestus. Idüllilise vaikuse lõhuvad
metalse ketikõlina saatel kajavad jook-
susammud ning järsk haugatus. Paljas-
tatud hammastega hundisarnane koer
üritab täiest jõust ketti rebides aiale
lähemale pääseda. Paar maja eema-
le jõudnud, kuulen ähvardavat lõrinat
endiselt kõrvus kajamas. Valvekoerte
ülesanne on võõraste peale haukuda,
kuid soov möödujatele kallale tungida

näitab puudulikku kasvatust. Selle looma omanik on õpetamise ilmselt keti hooleks jättnud.

Nagu inimene, nii pole ka ükski kutsikas sündides kuri. Truuduse, sõbralikkuse ja sotsiaalsuse varastab loomalt teda ignoreeriv peremees, kaasa ei aita hoobid ega karmil toonil lausutud sõnad. Sellisel moel kasvanud koer on hiljemalt poole aasta pärast kaitsepositsioonil ja ründab haiget saamise hirmus esimesena. Kahjuks võtavad paljud inimesed koera turvasüsteemi asendajana. Kutsika vabadust hakkab piirama kett ning tema suhtlemisvajadus „täidetakse“ kord päevas - toiduportsu toomisel. Loomad harjuvad üksindusega nii ära, et tihti on neile agressiivsuse tõttu pea võimatu isegi süüa anda. Ketis valvurid võetakse kaitseks kurjategijate eest. Võõrast annab ometi märku ka vabaduses toa- või õuekoer,

kellel on võimalus pätti ka rünnata. Ketikoertel, kes enamasti peavad pahatahtlikeks ka juhuslikke möödujaid, jääb üle ainult igemeid paljastada ja võimalikult valjult klähvida.

Koera võtmisega lisandub perre teistega võrdselt armastust vääriv liige. Aastaid eraldatuses viibinud koerale on keeruline oma poolehoidu avaldada - ta lihtsalt ei mõista seda. Kutsika sotsialiseerimiseks ja kasvatamiseks on imehea variant koertekool, kus lemmik õpib treeneri valvsa pilgu all omaniku ja „klassikaaslastega“ suhtlema. Kui kool ei tule ajapuudusel, majanduslikel või logistilistel põhjustel kõne alla, saab koera väga edukalt treenida ka kodus. Omanik peab lihtsalt ise pisut rohkem uurima, kuid tänapäeva infoajastul pole see mingi takistus. Koerte koolitamise kohta on olemas tuhandeid videoid, raamatuid ja saateid. Koeraomanikuks hakkamisel peaks selle otsusega automaatselt kaasnema kasvatus. Koeraga tegeleb inimene, mitte kett!

Rännu- mees Ludwig

Ludwig ilmus ühe Võrumaa kortermaja juurde talvel üksiku, nukra ja räsituna. Siis me muidugi ei teadnud, et ta Ludwig on – siis oli ta üks puna-valge triibuline nimetu kass. Majas elas memm, kellel hakkas loomakesest kahju ning ta hakkas kassile süüa panema. Kus kohast kass tuli või mis plaanid tal olid, ei tea keegi.

Me teame, et kasse ajab rändama uudishimu. Nad on väga uudishimulikud ja nad soovivad maailma uurida. Kassid maailmarändur eemaldub kodust, peatub siin ja seal ning vaatab, mis elu toob. Teame ju kõik Kiplingi muinasjutu “Kass, kes kõndis omapead”. Samas ütleb inglise kõnekäänd: “Curiosity killed the cat.” Eesti keelde tõlgituna kõlaks see - uudishimu tappis kassi - ja tähendab, et liiga suur uudishimu võib põhjustada ohtlikke olukordi. Looduses ongi kass imepisike loomake ja ohutegureid ümbruses on palju. Rännaku ajal tuleb endale ka toitu otsida. Kui siis igapäevane toiduports on kuskil ühe koha peal päevast päeva saadaval ja selle kättesaamiseks ei pea vaeva nägema, jääbki kass võõras kohas paikseks.

Aga ka inimesed ei ole õnnetuste eest kaitstud. Memme tervis ütles üles ja enam ei olnud kedagi, kes kassi eest hoolitseks. Vallavalitsus leevendas memme muret ning kass jõudis Võru loomade varjupaika.

Varjupaiga esimese tavaprotseduurina kontrollisime, kas loom on kiibistatud. Hurraa, kassil on kiip!

Nüüd saime kontrollida, kas kiip on ka registrisse kantud ja omaniku kontaktid korrektsed. Enne tuli kontrollida kahte registrit, et andmed saada ja kass

Foto: Varjupaikade MTU

Rännumees puhkab jalga Võru loomade varjupaigas

ei olnudki enam incognito. Saime teada, et ta on Ludwig, 13 aastat ja 7 kuud vana, isane kastreeritud kass, lühikese puna-valge karvastikuga. Järgmise sammuna võtsime telefonikõne omanikule, kes teatas, et kass elas vaid ajutiselt tema juures ja kassi peremees on hoopis teine inimene, kelle nimi meile avaldati.

Võru varjupaiga juhatajale tundus nimi tuttav ja ajusopist kerkis esile mälestus - sama inimene oli kunagi varjupaigast endale koera võtnud. Maailm on väike! Teele läks teade Facebooki kaudu ja varsti heliseski varjupaigatelefon. Härra oli väga üllatunud, et kass veel elas. Kunagi Saksamaalt Eestisse kolides tuli temaga kaasa kaks Saksamaal varjupaigast võetud kassi. Üks neist elab kodus, aga Ludwig oli juba kolme aasta eest kadunuks jäänud. Ludwig väärrib tõesti maailmaränduri tiitlit, kuigi see just hea varjundiga ei ole. Nüüd on igatahes soliidses eas kass oma päris kodu tagasi ja meil on selle üle väga hea meel. Loodame, et kassid vanahärra oskab hinnata kodusoojust ja enam seiklema ei kipu.

Ludwigi loost tuleb hästi välja, kui

tähtis on lemmikloomade kiibistamine ja mitte ainult. Ka andmed peavad olema registreeritud ning õiged. Ainult siis jõuavad rännumehed oma päris koju tagasi.

Iga oma lemmikloomast hooliv omanik laseb lemmiku kiibistada ja kontrollib, et andmed saaks registrisse kantud. Oma andmeid saab ise sisestada veebiaadressil llr.ee, kuhu tuleb ID-kaardiga sisse logida. Kontaktandmete muutumisel saab samal aadressil neid ka korrigeerida. Ainult korrektne telefoninumber tagab, et looma sattumisel varjupaika saadakse omanikuga ühendust.

KIIP on UUS NORMAALSUS

Kelle koer? Kelle kass?
Ei mingit küsimust!

- Kui hoolid oma lemmikust - kiibista!
- Kui hoolid oma lemmikust - kontrolli registriandmeid!

1. maist Varjupaikade MTÜ Lääne-Virumaal enam varjupaika ei pea

Rakvere Linnavalitsus lükkas meie riigihanke pakkumuse nende eelarve võimalusi ületavana tagasi ja palus kahe päevaga vabastada varjupaiga ruumid loomadest ja varast. Paras väljakutse, kui olime seal pea 10 aastat teenust pakkunud.

Varjupaikade MTÜ ja Rakvere linna vaheline riigihankeleping avaliku teenuse pakkumiseks, mis puudutab hulkuvaid loomi ja varjupaiga territooriumi kasutamist, lõppes tegelikult juba 31.12.19. Enne seda kuulutas linn välja riigihanke, millel olime ainsad osalejad ja linn pidas meie soovitud summat liiga kõrgeks, kuid leidis, et meie pakutud variant teha ühishange koos teiste omavalitsustega nagu Viljandimaal või Võrumaal, on hea mõte ja nad palusid meilt lepingu pikendamist kehtivatel tingimustel 30. märtsini.

Kahjuks ei jõudnud Rakvere linna teiste omavalitsustega koosmeelele, palus meilt veel kuuks ajaks lepingu pikendust ja kuulutas 16. aprillil väl-

ja uuesti riigihanke ainult Rakvere linnas koduloomade varjupaigateenuse osutaja leidmiseks, pakkumuste esitamise tähtajaga 22. aprill. Varjupaikade MTÜ esitas oma pakkumuse, kuid see lükati tagasi kui jätkuvalt liiga kõrge. Maksumuse osas läbirääkimisi ei pidanud me mõttekaks, kuna olime pakkumust esitades silmas pidanud kõiki teenuseid ja töid, mida riigihankes pakkuvalt nõuti. 28. aprillil saime teate, et 30. aprillil tuleb varjupaiga ruumid vabastada.

Riigihankel pakkumust tehes peame arvesse võtma, et meile kohanduvad kõik seadused samamoodi nagu ettevõtetele. Peame lähtuma oma tööde ja teenuse osutamisega seonduvate toimingute tegemisel loomakaitseseadusest, loomatauditõrje seadusest, kehtivatest koerte ja kasside pidamise eeskirjadest ning teistest kehtivatest

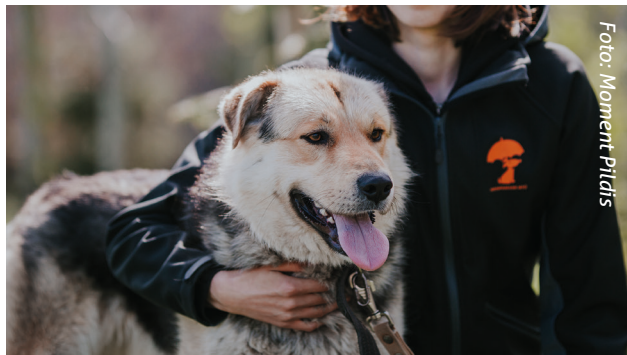

Foto: Moment Pildis

Üle Linna Vinski saabus Tallinna loomade varjupaika

normatiivaktidest. Peame täitma kõiki teenuse osutamisega kaasnevaid seaduseid ning muudest õigusaktidest tulenevaid kohustusi, sealhulgas töölepingu-, tööohutuse- ja töötervishoiuseadus.

Kahjuks pidime koondama kõik Virumaa varjupaiga töötajad, loodame südamest, et linn teeb neile ettepaneku oma töötajatena jätkata. Suur-suur aitäh, Anneli, Hannes ja Regiina, kõige eest!

Ajakirja trükkimineku ajaks ei olnud selge, kes, kus ja kuidas Lääne-Virumaa hulkuvate loomadega edasi tegeleb.

Varjupaik numbrites: nelja kuu kokkuvõte

238 looma

aitasime tagasi koju

153 koera

85 kassi

428 loomale

otsisime uue kodu

73 koerale

352 kassile

3 pisiloomale

28 looma

andsime üle teistesse organisatsioonidesse

28 kassi

936

väljakutsega tegelesime selle aja jooksul

8 506

telefonikõnet võtsime vastu oma varjupaikades

35 520

päeva veetsid uude kodusse läinud loomad meie varjupaikades. Sellest 5 992 päeva eest tasusid kohalikud omavalitsused.

Teedel ja tänavatel

hukkus 6 koera, 62 kassi ja 67 metsloomat või -lindu

Keelevigurid

Uus teenus! Kassikaline massaaž

Kassikaline massaaž on kõige traditsioonilisem ja levinum massaažiliik, kus massöör oma käppade abil inimese organismi mõjutab. Massaaži mõju organismile on mitmekülgne - see mõjub lõõgastavalt nii vaimse kui ka füüsilise ülepinge korral. Massööri poolt masseerimise käigus esile toodavad motoorsed häälitsused suurendavad heaolutunnet veelgi. Kassikalist massaaži soovime kergelt ärritunud närvisüsteemi, mõõduka stressi, unehäirete, vaimsest tööst tekkinud väsimuse, enesetunde languse ja masenduse puhul. Pärast massaaži soovime teha massöörile ühe pika pai.

Vali endale isiklik massöör meie kodulehel varjupaik.ee/loomad/loomad-varjupaigas

Uus hobi! Koerkirjamustrid

Siin on midagi käsitöö harrastajatele - esitleme uut mustrit koerkirjas. Koerkirjamustris on nii suuremaid kui ka väiksemaid detaile. Mustris on koos erinevaid toone ja värvivariatsioone. See võib silme eest kirjuks võtta ja seetõttu tasub mustri iga osaga eraldi tutvust teha. Sind võib üllatada, kui palju soojust ja rõõmu võib pakkuda üks kylluke koerkirjamustrist. Koerkiri nõuab pühendumist ja kõige paremini sujub töö siis, kui valitseb omavaheline usaldus.

Kõikide koerkirja detailidega saad tutvuda meie kodulehel varjupaik.ee/loomad/loomad-varjupaigas

Personaalne kõutcing!

Väga eriline koolitusmeetod personaalselt just Sinule! Varjupaikade MTÜ on välja arendanud uue teenuse. Kõutcing on arenguvorm, kus kogenud treener (kõutc) toetab praktiliselt läbiviidavate harjutuste kaudu õppijat konkreetse isikliku eesmärgi saavutamisel. Eesmärgiks võiks olla hingeline tasakaal, harmooniline kooselu vmt. Nii treenerit kui ka õppijat nimetatakse seltsiliseks.

Kõutcimine tähendab mitteametlikku suhet kahe isiksuse vahel, kellest üks on karvutu ja kahe jalaga ning teisel on karvad, saba ja neli käppa. Kõutc kasutab harjutustes kehakeelt ja erinevaid häälvarjundeid. Suurepärase lõõgastava toimega kõutcing võib toimuda varjupaigas või sinu kodus. Lase kõutcil endale sülle ronida ja treening võib alata. Arvestades kogenud personaaltreenerite kõrget kõutcingu taset, ei ole teenus odavate killast.

Soovid personaaltreenerit ehk kõutci koju igavesest ajast igavesti ehk kuni surm teid lahutab, siis tutvu kõutcidega meie kodulehel varjupaik.ee/loomad/loomad-varjupaigas

Josera
petfood with passion

**Josera on
maitsev**

Vaata lisateavet:
www.josera-estonia.com

RAHULDA TEMA SEIKLUSJANU

 PURINA
AdVENTUROS

 VÄHERASVANE

 **EI SISALDA
KUNSTLIKKE
VÄRVAINOID**

 PURINA

Your Pet, Our Passion.